

Lovec

XLVII. LETNIK ŠT. 7 OKTOBER 1964

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto
VI. Pleničar

Motiv z Ljubljanskega barja

Foto B. Krže

Perspektive lovskega gospodarstva na melioriranem Ljubljanskem barju

Ing. Anton Simonič

Današnje Barje z neurejenim kmetijskim gospodarjenjem, s površinami, poraslimi z drevjem in grmovjem, brez sistema razvrščenimi med kmetijskimi zemljišči, z nereguliranimi vodami, daje na prvi pogled vtis idealnega biotopa za malo divjad, in tam kjer drevje zavzema znatnejše površine tudi za srnjad. Vendar vsakdo, ki vsaj nekoliko pozna lovske razmere na Barju, ve, da je Barje za gojitev divjadi vse prej kot idealno. Lovskim družinam, ki tu vodijo lovsko gospodarjenje, gre vse priznanje, da kljub neugodnim naravnim pogojem vzdržujejo na tem območju tak stalež divjadi, kot ga danes imamo.

Biotop Barja danes daje možnost obstoja razmeroma majhnemu staležu male divjadi kot zajcu, fazanu in jerebici. Glavni vzrok, da stalež male divjadi na Barju ostaja v tako skromnih mejah, je vlaga in celo občasne poplave oziroma zamočvirjenja posameznih predelov v pomladanskih mesecih, ki so za reprodukcijo male divjadi odločilni. Stalež srnjadi je v predelih, kjer prevladujejo površine, porasle z drevjem, zadovoljiv. Vendar je srnjad zaradi slabe paše in zlasti vlage na splošno slabe kakovosti. Pogostost različnih parazitarnih obojenj dokazuje, da srnjad ne živi v dobrih življenjskih pogojih.

Edino vodna perjad ima mestoma ob nereguliranih, z grmovjem porastlih strugah barskih voda zadovoljive možnosti za uspevanje. Zlasti ob jesenskih in pomladanskih selitvah pritegnejo barske vode večje število vodne perjadi. V splošnem pa lahko trdimo, da vodna perjad tudi danes kljub dokaj ugodnim pogojem ne pomeni veliko za lovske gospodarstvo na območju Barja. Isto lahko trdimo za močvirske ptice, ki so na Barju mestoma stalni gnezdilci in jih Barje priteguje zlasti ob selitvah.

Hidrotehnična ureditev barske površine z načrtnim kmetijskim in gozdarskim gospodarjenjem bo bistveno spremenila biotop Barja in s tem možnosti za življenje divjadi. Urejeno Barje bo lahko tudi v lovskem gospodarjenju igralo povsem drugačno vlogo, kot jo ima danes, s pogojem, da bomo pri njegovi ureditvi upoštevali potrebe divjadi. Brez dvoma ne moremo urejati barskih površin iz lovske-gospodarskih aspektov, saj sta kmetijska in tudi gozdarska proizvodnja na njem daleč večjega pomena. Poudariti pa moramo, da melioracija Barja z namenom usposobiti njegovo površino za kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo dviga njegov pomen tudi za lovske gospodarjenje, če bomo pri tem upoštevali potrebe divjadi vsaj v tisti meri, ki ni v ničemer v nasprotju z obema glavnima gospodarskima panogama. Lovsko gospodarjenje lahko to zahtevo na Barju postavlja tembolj upravičeno, če upoštevamo dejstvo, da pri melioraciji ne bomo zasledovali izključno gospodarskih ciljev, temveč da bomo skušali ohraniti oziroma še povečati njegov rekreativni pomen, ki ga ima zlasti za prebivalstvo Ljubljane. Lovsko udejstvovanje lahko postane zaradi neposredne bližine mesta glavna oblika rekreacije,

Srnjak z Barja

Foto
A. Koprivnikar

zlasti še zato, ker urejeno Barje samo na sebi brez okolice ne bo imelo kakih posebnih privlačnosti. Številna divjad pa lahko postane tista privlačnost, ki bo pritegnila na samo Barje ne le domače lovce, temveč tudi tujce.

Če v grobih obrisih prikažemo bodoči biotop Barja, bomo lahko ugotovili, kakšne možnosti bodo v njem za lovsko gospodarstvo in kakšne pogoje moramo izpolniti, da bo lovsko gospodarstvo v novih pogojih na njem res lahko odigralo vidno vlogo.

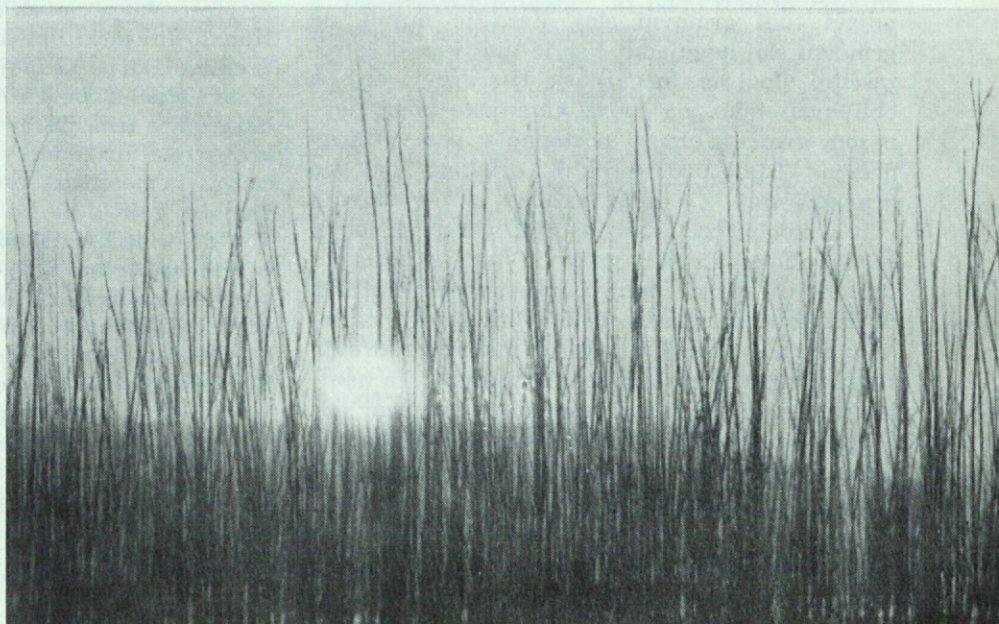
Večji del urejenih površin je namenjen kmetijski proizvodnji. V predelih, kjer so tla sposobna za obdelovanje, to je zlasti ob robovih Barja, bodo kmetijske obdelovalne površine — polje v večjih zaključenih ploskvah. Večji del površin,

pridobljenih z melioracijo pa bo pokrit s travniško-pašniškimi kulturami. Med te kmetijske površine bodo smiselno vključene ploskve in pasovi, porasli z gozdnim drevjem kot vetrno zaščitni pasovi. Manjše površine pa bodo sigurno tudi po melioraciji ostale neprimerne za kmetijsko in tudi gozdarsko proizvodnjo. Končno ostane tudi odvodni oziroma namakalni sistem jarikov in kanalov z reguliranimi strugami rek in potokov.

Tak biotop bi bil lahko prav dober za intenzivno gojitev male divjadi. Prvi in osnovni pogoj za uspevanje male divjadi, zajca, fazana in jerebice, bo podan že z osušitvijo tal. Sedanja mrzla vlažna barska tla bodo osušena vsaj pretežno in s tem se bo bistveno razširila površina,

Sončni zahod na Barju

Foto
A. Koprivnikar

na katero je danes omejena mala divjad. Če bo divjad na teh osušenih tleh našla še primerna zaklonišča, ni razloga, da ob pravilni gojitvi ne bi bistveno zrastle tudi njen staleži. In ravno v pogledu zaklonišč, kjer se bo divjad razmnoževala in našla skrivališča, ko bodo kmetijske površine brez rastlinskega pokrova, bodo odigrali pasovi in površine gozdnega drevja odločilno vlogo. Z lovsko-gospodarskega stališča bi bilo zaželeno, da bi bile površine in pasovi, porasli z drevjem in grmovjem, razporejeni enakomerno in čim bolj na gosto med kmetijskimi površinami. Prav tu bo potrebno upoštevati vlogo lovskega gospodarstva in rekreativni pomen urejenih površin ter vsaj nekoliko odstopiti od zahtev kmetijstva, ki zahteva čim večje zaključene gole površine oziroma površine, porasle le s kmetijsko kulturo. Predvidoma bo sledil vetrozaščitni pas, širok 50 m na vsakih 200 m presledka. Da bi lahko divjad res uspevala, bi bilo nujno tudi med temi širokimi pasovi kmetijskih površin pustiti vsaj na vsakih 100 m ozek pas drevja in grmovja ali še bolje, manjše skupine drevja z grmovjem. Na obdelovalnih površinah to ne bo mogoče, pač pa ni razloga, da takih skupin ali pretrganih ozkih poraslih pasov ne bi oblikovali na travniških in še bolj na pašniških površinah. S pravilno razporeditvijo in ureditvijo takih skupin se lahko izognemo uniformiranemu videzu urejenega pejzaža, kar bo velikega pomena, tako za rekreacijsko vlogo predela kot tudi za lovstvo.

Kar zadeva same površine, porasle z drevjem, bodo glavne drevesne vrste črna jelša (*Alnus glutinosa*), na bolj suhih tleh dob (*Quercus robur*), v manjši primesi jesen (*Fraxinus excelsior* in *F. angustifolia*) ter poljski brest (*Ulmus effusa*), ob jarkih in kanalih mestoma topol. S stališča lovskega gospodarstva moramo poudariti, da samo gozdno drevje, ko preraste v fazo drogovnjaka, ne pomeni bistvene pridobitve za zaklonišče divjadi, kolikor se ob robovih sestojev in v sestoji samem vzporedno z rastjo gozda ne pojavi tudi grmovni sloj. Zato je nujno, da grmovni sloj negujemo, kar je tudi v prid vetrozaščitni vlogi gozdnega pasu. Pas drevja naj bo oblikovan tako, da bo iz kmetijske površine s pasom grmovja prešel postopno v pas visokega drevja. Tudi pod visokim drevjem naj bo grmovni sloj. Zlasti je zaželen sloj grmovnih vrst s plodovi za hrano divjadi. Če ne drugače, se da oblikovati sloj grmovja tudi s posekom skupine drevja na panj. Čeprav barsko rastišče ni primerno za iglavce, bi bilo zaželeno prav zaradi divjadi vnesti v pasove listnatega drevja skupine iglavcev, zlasti bora in smreke. Ta namreč nudi odlično zaščito divjadi v zimskem obdobju, posebno ko je v razvojni stopnji mlade kulture. Iglavci bi tudi poživili podobo pokrajine. Tudi robinija, sekana na panj, je kot skrivališče

in kot vir prehrane zlasti za fazana zelo zaželeno.

Razen drevesnih pasov in otokov so za lovstvo zelo zanimive tudi površine, neustrezne za kmetijsko in gozdarsko izkoriščanje. Te bi lahko izločili kot površine z izključnim namenom, da služijo ciljem in interesom lovstva. Da bi to vlogo v polni meri izpolnjevale pa jih lahko uredimo na dva načina. Prvi način bi bil, da jih enostavno poplavimo, kolikor leže v depresijah in okoli njih nasadimo pas nizkega vrbovja. S tem bi ustvarili tudi na urejenem Barju pogoje za uspevanje vodnih in močvirskih ptic, za katere se bodo po melioraciji prav gotovo poslabšali. Neglede na to, da ob takih »jezerjih«, če naj bi služila lovsko-gojitvenim namenom, ne bi smelo biti kakih turističnih naprav, bi lahko te vodne površine zelo dvignile privlačnost barske pokrajine.

Drug način usposabljenja teh površin v lovsgojitvene namene pa je, da na njih posadimo ustrezno drevje za skrivališča divjadi. To drevje seveda ne bi imelo nobene druge ekonomske vloge. Razen puhaste breze (*Betula pubescens*), rdečega bora (*Pinus silvestris*) in trepetlike (*Populus tremula*), ki se na teh površinah že same pojavljajo, bi lahko umetno vnesli še skupinice barskega rušja (*Pinus maghus*), ki s svojo nizko košato rastjo daje v vseh letnih časih divjadi odlična skrivališča, razen tega pa je zelo slikovito.

Široki in dolgi vetrozaščitni pasovi drevja v kombinaciji z že obstoječimi gozdnimi površinami na Barju, ki bodo ohranjene tudi v bodoče, bodo omogočali tudi gojitev srnjadi. Kvaliteta paše za srnjad na melioriranih površinah bo bistveno boljša, kot je danes, razen tega pa bo vrednost biotopa za srnjad dvigal tudi dob, ki bo ena glavnih drevesnih vrst v bodočih sestojih. Kljub temu, da bo poudarek lovskega gospodarjenja na mali divjadi, ne gre zanemarjati tudi gojitve srnjadi, ki je znana po izredni prilagodljivosti novim življenjskim razmeram, ki jih ustvarja človek s spremembami v biotopu. Kanali in jarki, ki bodo služili hidrotehnični ureditvi Barja skupaj z reguliranimi strugami voda, lahko dobe veliko vlogo za lovsko gospodarjenje s tem, da omogočimo ob njihovih bregovih rast nizkemu vrbovju. Povsod to najbrž zaradi nemotenega pretakanja vode niti ne bo mogoče, gotovo pa bo vsaj nekaj teh jarkov takih, da bodo brez škode prenesli obrežno porast. S tem ustvarimo lahko nove možnosti za ohranitev vodne perjadi na Barju, obenem pa se bo na poraslih obrežjih zadrževal tudi fazan.

Urejevanje Barja bo terjalo daljše razdobje. Novi biotop za divjad ne bo nastal nenadno, temveč se bo razvijal postopoma od hidrotehnične ureditve pa do formiranja nove rastlinske odeje oziroma kultur, ki bodo prekrile sedanjo barsko površino. V tem obdobju melioriranje in

obrazovanje končne oblike biotopa pride do polnega izraza neistočasnost udejstvovanja posameznih panog na istih površinah. Lovstvo pride po zaporedju udejstvovanja na vrsto šele tedaj, ko bo novi biotop že oblikovan na večjih površinah. Nobenega smisla ne bi imelo forsirati lovstvo obenem s potekom urejevalnih del, ker bi to v gotovih fazah razvoja novih kultur lahko pomenilo čisto izgubo. Znano je npr., da se v novo osnovanih kulturah gozdnega drevja na osušenih tleh silno razmnože drobni glodalci, ki jih je treba nujno zatirati s kemičnimi sredstvi, če želimo ohraniti kulturo. Izpuščanje fazanov v take predele bi bilo v tem obdobju čisti nesmisel, saj lahko predvidimo, da bo celo že obstoječi stalež utrpel izgube. Tudi druga divjad bo v tej prehodni fazi ogrožena (krčitve, hidrotehnična dela itd.). Pač pa lahko predvidimo, da bo kasneje zato imela boljše pogoje za razvoj. To pa ne pomeni, da naj lovstvo v pripravljalni fazi urejanja Barja stoji ob strani. Nujno je sodelovanje lovskih strokovnjakov pri projektiranju melioracij — le na ta način bo projektant lahko upošteval želje in potrebe lovstva.

Prav gotovo je tudi, da na Barju zainteresirane gospodarske panoge ne bodo mogle upoštevati želja lovstva, če lovška organizacija že pri pripravljalnih delih ne bo aktivno sodelovala in svojih želja tudi materialno podprla. Pogoji financiranja ureditvenih del so takšni, da brez aktivne udeležbe finančnih sredstev ne bo mogoče upoštevati specifičnih želja katerekoli gospodarske ali druge organizacije. Obseg take udeležbe bi bilo nujno čim prej ugotoviti in postaviti zahtevo pred lovške organizacije, ki gospodarijo z Barjem.

Če bi bili interesi lovstva omejeni zgolj na prizadete lovske družine, bi te nikakor ne mogle biti kos taki nalogi. Lovska organizacija je ob takih pogojih postavljena pred novo nalogo v modernih gospodarskih razmerah, ki jim bo kos samo, če bo sposobna organizirati enoten nastop v okviru Barja. Le tako bo mogoče zbrati potrebna sredstva in postaviti enotne zahteve, ki jih izvajalec melioracijskih del lahko upošteva. Zaradi specifičnih nalog Barja najbrž ne bo težko tudi dobiti vso podporo družbe za dosego ciljev, ki jih zasleduje lovstvo. Vprašanje je le, kako bo lovška organizacija znala pristopiti k temu delu.

V prehodni fazi urejevalnih del, še bolj pa v pogojih novega biotopa Barja, bo nujno organizirati koordinirano delovanje lovskih družin na vsem območju. Nujno bo obravnavati celoten biotop kot enoten bazen, ne glede na meje lovskih družin in interese posamezne družine. V tem okviru bo potrebno planirati nove naseelitve, višino staležev in odstrela divjadi. Le na ta način se bo mogoče izogniti nepotrebnim izgubam divjadi v prehodni fazi in omogočiti res intenzivno gojitev divjadi v novih pogojih.

Na Barju po deževju

Foto A. Koprivnikar

Na kratko povzeti zaključki iz dosedanjega izvajanja bi bili:

1. Barje v današnjem stanju ne nudi divjadi dobrih življenjskih pogojev, zato tudi ne igra znatnejše lovsko-gospodarske vloge.
2. Pri melioraciji Barja bo nujno upoštevati tudi potrebe divjadi in mu s tem dati pomembnejšo vlogo v lovskem gospodarjenju zlasti še zaradi njegovega rekreativnega pomena.
3. Gozdni pasovi oziroma skupine drevja naj bodo razvrščeni po vsej površini in čim gostejši, ker je prav to za gojitev divjadi odločilnega pomena.
4. Pri drevesnih vrstah, ki bodo tvorile zaščitne pasove in sestoje na urejenih površinah, je nujno upoštevati potrebe divjadi po zaščiti in skrivališčih v vseh letnih časih (grmovje, iglavci, robinija).
5. Izločitev in ureditev površin, ki niso sposobne za kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo, za izključno lovske namene (jezerca, nasadi nizkega drevja).
6. Omogočiti, da bo ob hidrotehnični mreži jarikov in ob strugah reguliranih voda našla vodna perjad možnost obstoja, na ta način, da se pusti oziroma nasadi drevja, kjerkoli to vodni režim dopušča.
7. Organizirati smiselno in pravočasno vključevanje lovstva v ureditvena dela na Barju in zagotoviti za to tudi potrebna sredstva.

Lovska družina

(Nadaljevanje)

K V. Lovski čuvaji smo prijeli še dva prispevka

Tone Rus, Vrhnika

Vprašanje lovsko čuvske službe je brez dvoma pereče za sleherni lovsko družino. Zato bi morali ta problem reševati predvsem z vzgojo že predšolskih otrok kakor tudi šolarjev. Kajti, če bo otroku že v zgodnji mladosti narava prikazana v pravi luči, lahko pričakujemo, da jo bo pravilno vrednotil in spoštoval tudi kot odrasel človek. Ne samo, da dopuščamo, da pred našimi očmi brezvestno streljajo z zračno puško po pticah pevkah, marveč se namesto resnega svarila celo navdušujemo nad njihovim uspehom ter jih tako vzgajamo v brezvestne streljaje. Zato ni čudno, da pridejo tako vzgojeni ljudje tudi v naše vrste, ki hočejo na vsakem koraku pokazati svoje strelske veščine in streljajo brž, ko se nekje nekaj zgane. Mislim, da smo v tem pogledu kaj malo storili, kljub temu, da je bilo v tej smeri že veliko napisanega. Zaradi tega je dolžnost slehernega člana naše družbe, predvsem pa nas lovcev, da nenehno bedimo nad naraščanjem, ter smo še posebej dolžni, da s svojim ravnanjem in obnašanjem do narave nasploh vzgajamo naš mladi rod v pravilnem in humanem odnosu do žive in mrtve narave.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev sem mnenja, da naj bi se lovski čuvaj ne ubadal in ne nadzoroval članstva, dasiravno ga Pravilnik o lovskih čuvajih za to pooblašča. Zakaj naj bi bil čuvaj zaradi čuva? Mar ni vsakdo izmed nas dolžan, da stori, kar storiti mora? Ali članom LD ne nalaga 11. člen Pravil o LD tega kot dolžnost? In čemu torej pravilnik zaradi pravilnika, če je ta zgolj formalnost?

Če pa pogledamo še drugo senčno plat lovsko čuvske službe, nam ne bo težko ugotoviti, da imamo čestokrat sami sebe za bedake. Niso redki primeri vsaj po nekaterih LD, da padajo strelji križem po lovišču in to takrat, ko je vsaj tretjina članov LD v lovišču. Ko pa pozneje pogovor nanese na to, kdo in kaj je streljal, tega nihče ne prizna. Seveda je brž tu sklep, češ streljal je divji lovec. Vem, da je veliko neregistriranih streljav, ki jih utaje člani zato, da prikrijejo neuspeh. Vem pa tudi, da je med temi nekaj takšnih, ki jih prikrivajo »višji interesi«.

Tu je rak rana, ki gre v škodo lovsko čuvske službe in lovstva sploh. Po vseh teh ugotovitvah menim, da bi morale LD posvetiti temu problemu vso pozornost ter proti takšnim »lovcem« energično ukrepati, ne pa da to enostavno prepuste lovskim čuvajem ali pa iz familiarnosti do člana spregledajo. Zato naj bo v bodoče mesto čuvaja le tam, kjer je lovišče resnično ogroženo po divjih lovcih ter v predelih, kamor redko zaide drug član. Dolžnost nas lovcev pa je, da smo z lovskimi čuvaji v tesnem odnosu, ki naj bo prežet z lovskim tovarištvom, poštenjem in medsebojnim zaupanjem.

Prav tako je potrebno sodelovanje s sosednjimi LD, ker si ni mogoče zamisliti uspešne lovsko čuvske službe ob slabih medsebojnih odnosih. Zato je nujno odpraviti vse morebitne medsebojne spore, ki iz-

virajo iz pohlepa, zavisti, meja in neopravičenega zahajanja preko meje v tuja lovišča. Tako bi se ob dobrih meddružinskih odnosih morda dalo v ogroženih območjih in sovisnosti terena uvesti skupno lovsko čuvske službo za dve ali celo tri LD skupaj, ki bi s skupnimi sredstvi brez dvoma lažje nosile to breme. Morda bi se dal ustanoviti neke vrste sklad pri republiški ali področni LZ, v katerega naj bi prispevale LD določene zneske z oziroma na zmogljivost lovišča. Sredstva bi se lahko dobila tudi, če bi malo zajezili v mnogih primerih nepotrebne investicije za gradnjo »lovskih koč«, če jih lahko tako imenujemo. Saj navadno služijo bolj drugim namenom kakor pa lovu in imajo kot take kaj malo skupnega z lovstvom. Koliko je to izvedljivo in smotno, naj se oglase še drugi lovci in izrazijo svoje mnenje.

Ob dejstvu, da je divjad splošno ljudsko premoženje, katere stanje izraža tudi del kulturne stopnje naroda, je zato dana nam lovem naloga, da jo ohranimo in je trud, ki ga vlagamo v ta namen, dan za skupnost. Lov sam pa je zgolj šport, zato mislim, da je skupnost dolžna, da nam daje del sredstev za vzdrževanje lovsko čuvske službe. Le na ta način bi lovsko organizacija lahko uspešno in energično nastopala proti vsem negativnim pojavom, ki bi bili v nasprotju z veljavnimi lovskimi predpisi.

Da je naziv lovski čuvaj nepravilen, se strinjam, ne le zaradi tega, ker ta zveni nekam poniževalno, temveč zato, ker ta izvira iz časov, ko je po naši zemlji in loviščih gospodoval tujec in mu je bil naš človek čuvaj v pravem pomenu besede. Mislim, da je po tem vprašanju nastala vrzel še ob sprejetju lovskega zakona iz leta 1954. Zato je čas, da se to uredi v prihodnjem lov. zakonu. Ali ne bi bilo dobro izvesti v ta namen ankete oziroma zbrati mnenja lovskih čuvajev samih? Po mojem mnenju bi mu najbolj pristojal naziv poklicni lovec. Vendar mislim, da s tem tudi še ni vse storjeno. Nujno potrebno, menim, bi bilo vzporedno z nazivom poskrbeti, da bi dobil neki status oziroma da bi mu bilo to priznано tudi v javnosti kot poklic.

V zvezi s strokovnim znanjem je nujno, da se to približa ravni družbenega razvoja, na kateri živimo, kajti če je lovstvo kje na glinastih nogah, mislim, da je prav tu. Za vestno in predano opravljanje lovsko čuvske službe mora človek imeti posebno nagnjenje do narave in lova, kajti ta služba še zdaleč ni tako lahka, kakor si ljudje navadno predstavljajo, pač pa zahteva celega človeka.

Za samo vzgojo bodočega kadra bi bilo potrebno zbrati in urediti prepotrebno strokovno literaturo, ki naj bi bila pisana v preprosti, bolj zgoščeni besedi, in vsakomur dostopni obliki. Pri posredovanju snovi s predavanji naj bi se posluževali predvsem primerov iz prakse. Strokovni izpiti naj bi se opravljal ne samo teoretično, ampak tudi praktično na terenu. Pri tem naj bi kandidat izvršil gojitveni odstrel neke divjadi, ki bi ga nato zagovarjal z lovsko strokovno plati. Ocenil naj bi tudi trofejo in pokazal, kako se ravna s plenom, ob upoštevanju lovskih šeg in navad. Pokazati bi tudi moral potrebno večino v streljanju.

Kar zadeva naloge, ki naj bi jih v bodoče opravljal lovski čuvaj, bi bilo potrebno te določiti bolj konkretno. V nobenem primeru bi ne smelo biti, da bi spremljal svoje člane na lovu. Tega naj bi bili v bodoče deležni le lovski gostje. Nadalje naj bi se odpravila dolžnost lovskega čuvaja, da bi moral nositi gostu vsemogočo prtljago po lovišču kot kak postrežček ali lakaj. Tega naj bi bili deležni le invalidi ali osebe, slabotnejše od čuvaja samega,

Pod Črno prstjo

Foto P. Adamič

ne pa obratno, da mlad in zdrav gost obloži sključenega starčka, češ kakšno dobro kondicijo ima. Vsakdo, ki hodi na lov z lovskim čuvajem, naj se zaveda, da je temu zelo toplo pri srcu, če se sreča z lovskim gostom, ki je skromen, tovariški in kot tak pripravljen deliti z njim dobro in hudo. Vedno imejmo pred očmi dejstvo, da je ta človek daleč proč od ostalega sveta le zato, ker ga družijo posebna vez z naravo in da žrtvuje mnogo, da bi nas osrečil, saj se tudi tu zrcali njegov uspeh. Žal pa tudi tukaj botruje nada na veliko napitnino. Tudi to ne sodi v lovsko čuvajsko službo. Če je lovec pošten, se mu mora zdeti takšno početje nečastno, ker velikokrat to niso napitnine, pač pa podkupnine. In to je menda edina slabost, ki kvari ugled našega lovca-čuvaja daleč izven naših meja.

Te naloge, dolžnosti in pravice bodočega »poklicnega lovca« bi morala obravnavati tudi naša bodoča zakonodaja, v kateri naj bi se jasno postavile naloge, prevsem odnos članov do lovsko čuvajske službe nasploh. Vse to pa bi moralo biti v duhu časa, v katerem živimo — brez kakršnihkoli privilegijev. Izraženo mnenje opiram na lastne izkušnje in mnenje posameznih mojih sotovarišev.

Stane Brozovič, Stahovica

Ko že razpravljamo o lovski družini in posebej o lovskih čuvajih, imamo nedvomno v mislih, kako ustvariti najboljše pogoje, izboljšati oziroma zagotoviti divjadi obstoj in nadaljnji razvoj. Govorimo in pišemo o plačanih oziroma neplačanih lovskih čuvajih, o profesionalcih in amaterjih. Bistvene razlike med njimi ni; le ta je, da so prvi plačani in uslužbenci LD, medtem ko drugi delajo neplačane usluge ali pa za minimalni honorar. Naj bodo taki ali drugačni, jasno je, da sposoben, vesten lovski čuvaj lahko mnogo naredi za lovišče. Cilj prvega in drugega je gojitev divjadi.

Sibkejšje LD iz objektivnih razlogov tudi v bodoče ne bodo mogle vzdrževati poklicnih lovskih čuvajev, ker tega finančno ne bodo zmogle. V Sloveniji imamo precej takih LD, ki nimajo niti toliko letnih dohodkov, kolikor bi znašali letni stroški za enega plačanega lovskega čuvaja (brez dajatev), če pri tem vzamemo kot minimalni mesečni prejemek din 25 000. Kaj naj takim LD ostane za gojitev divjadi in za vzdrževanje obstoječih lovskih naprav? Ali naj taka LD životari, prepusti divjad usodi na milost in nemilost?

Če govorimo objektivno, pa tudi en sam lovski čuvaj ne pomeni za teren ca. 3000 ha ničesar, posebno v hribovitih loviščih. Prav tu smo lovci poklicani, da pomagamo lovskemu čuvaju, ki nadzira lovišče, uničuje roparice itd. Vsi vemo, da je vrednost prostovoljnega dela lovca v gojitvene namene ogromna. Vem, da se LD tega poslužujejo v veliki meri. Tem LD bi bilo treba za tolikšno prizadevnost in iznajdljivost pri organiziranju čuvajske službe dati vse priznanje.

Glede divjega lova pa menim, da je pri nas, razen redkih primerov, že močno izkoreninjen. Temu zlu, kolikor še obstoja, bo čuvajska služba morala posvetiti vso svojo pozornost. Upajmo, da bo vsako leto teh pojavov manj, saj so ekonomski pogoji življenja iz leta v leto boljši. Kolikor bi se pojavil kje divji lov med lovci člani, bi bilo treba take člane javno omeniti v našem glasilu. Tako bomo ne le razbremenjevali čuvajsko službo, ampak tudi dvigali stalež divjadi.

Bodoči lovski zakon naj upošteva oba lovška čuvaja, kajti poklicni lovski čuvaj je nekaterim LD, še bolj pa gojitvenim loviščem nujno potreben, druge finančno šibke LD pa bi bile obsojene na propast, če bi morale zaposliti plačanega lovskega čuvaja.

(Se nadaljuje)

Še o rakavih in rakastih obolenjih pri divjadi

Dr. L. Kocjan

Minilo je trideset let, ko sem se prvič s poljudno strokovnim člankom o boleznih oglašil v tedanjem glasilu lovskega društva. Tedaj smo se veterinarji prvič pričeli oglašati s prispevki o boleznih, zlasti o nalezljivih boleznih, ki se pojavljajo in prenašajo od domačih živali na divjad ali obratno.

Od tedaj je napredovalo raziskovanje in zdravljenje rakavih obolenj pri ljudeh z najmodernejšimi metodami. Takšnih obolenj je bilo — verjetno tudi zaradi večje starosti — vedno več. Trajalo pa je dolgo vrsto let, da je izšel v Lovcu (št. 7/1963) o rakavih obolenjih pri divjadi tehten, kvaliteten, poljudno strokovni članek izpod peresa prof. dr. J. Ranta. Da so rakava obolenja pri živalih z mnogoštevilnimi spremembami organov podobna rakavim obolenjem pri ljudeh, je bilo do sedaj širšemu krogu ljudi manj znano. Podobnost rakavih obolenj pri ljudeh in živalih je opisal prof. dr. E. Gavez v zanimivi strokovni razpravi z naslovom »O analogijama između humanih i animalnih pulmonalnih adenomatoza«, to je, o podobnostih rakavih pljučnih obolenj pri ljudeh in živalih, kar je tudi dokumentiral z lepimi histološkimi slikami.

Na ta raziskovanja je Gavez opozoril strokovno javnost leta 1961 z referatom v sarajevski fiziološki sekciji in je bil objavljen leta 1963 v 2. številki strokovnega časopisa »Tuberkuloza«.* Po objavi Rantovega članka o rakastih obolenjih je pod istim naslovom v naslednji številki Lovca izšel drugi članek vet. Stanka Arka, ki je zavzel odklonilno stališče do obrazloženih rakavih obolenj pri divjadi.

Ker so v zadnjem času nekateri veterinarji rakave spremembe organov zamenjali s tuberkuloznimi spremembami, sem bil pri lastnem študiju diferencialne diagnoze rakavih obolenj in tuberkuloze pri govedu v zadnjem času v povezavi z našimi patologi in strokovnjakom za rakava obolenja Gavezom. Pri tem študiju sprememb organov zaklanih goved sem si tudi zabeležil, da so bila štiri goveda z rakavimi obolenji

* »Tuberkuloza« je jugoslovanski časopis za fiziologijo in pneumonologijo, katerega glavni urednik je prof. dr. R. Neubauer. »Tuberkuloza« tiska tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani.

Bolezni, ki jih povzroči rak, imenujemo rakava obolenja, bolezni, podobne rakavim obolenjem, pa imenujemo rakasta obolenja.

različne starosti. Najmlajše govedo, obolelo za rakom, je bilo staro komaj 4 leta, najstarejše pa 10 let.

V enem primeru je rak na jetrih imel metastaze tudi v pljučih, se pravi, rak se je razširil tudi na pljuča in pljučne bezgavke. Žal, nimam nobene slike rakavega obolenja notranjih organov srnjadi.

V zvezi s študijem pa mi je Gavez odstopil med drugim tudi sliko tuberkuloznega obolenja pljuč pri srni.

Tuberkulozo pri srnjadi povzroči bacil tuberkuloze, večinoma govejega tipa. Tuberkuloza se širi s kontaktom in interspeciesno tudi na druge vrste divjadi, na domače živali in na ljudi.

Iz zapiskov predavanj prof. dr. S. Valentinčiča o patologiji in biologiji divjadi na veterinarskem oddelku biološke fakultete v Ljubljani je v poglavju o boleznih srnjadi razvidno, da zlasti često oboli za vnetjem želodca (siriščnika), povzročenem od zajedavcev in pa za »spomladansko drisko«. V obeh primerih bolne živali zelo shujšajo. Zajedavci radi napadajo srnjad in jo mučijo, neredko do smrti. To so zlasti: jetrni

Tuberculosis (Bronchopneumonia) caseosa-cavernosa et caverniculosa. Cupreolus cupreolus. Svetlejša difuzna področja primarna karcifikacija zgoraj in desno bronhitični in peribronhitični pojavi

metljaj, nosni obad, pljučni črvi in kožni obad. Taka bolna srnjad hira, ima drisko ali kašlja, težko diha in ne menja pravočasno dlake oz. rogovja. Srnjad pa podleaga še drugim nalezljivim boleznim: aktinomikozi, nekrobacilozi, vranicnemu prisadu, slinavki in parkljevki, garjam, pljučni kugi, limfomatozi, itd. Vendar jo te bolezni napadajo manj pogosto. Srnjad dočaka starost do 15 let, več le izjemoma.

Brez dvoma je Rantov članek o rakavih obolenjih strokovno argumentiran in zelo zanimiv ter aktualen. Ta članek je obenem tehten strokovni prispevek k študiju rakavih obolenj pri divjadi, zlasti k rakavim obolenjem čeljusti divjadi. Vprašanje, katera slika rakavih obolenj morda kaže rakasto obolenje, bi morebiti lahko rešil in potrdil še histološki pregled.

Arko je do teh obolenj zavzel nasprotno stališče in piše »da mi veterinarji poznamo taka obolenja zlasti pri govedih, ki niso redka, saj so celo obolenja med kmečkim ljudstvom znana kot ‚bramor‘, ki so aktinomikotična obolenja na čeljusti.« Toda obstoj aktinomikotičnih obolenj pri govedu, pa tudi botriomikotičnih obolenj še ne izključuje pojava rakavih obolenj raznih organov in čeljusti pri domačih živalih in divjadi. Z nadaljnjimi Arkovimi izvajanjem, ko obširno opisuje aktinomikozo, se popolnoma strinjam. V zadnjem odstavku pa zopet zmotno meni, da so zato »rakasta« obolenja zelo zelo redka, skoraj nepoznana, ker ima divjad kratko življenje. Zato dvomi v kar vseh 5 primerov rakavih tvorbo pri srnjakih. Na kraju je zavrnil rakava obolenja s trditvijo, da je več kot gotovo, da gre tu za aktinomikozo ali bramor.

Toda strokovni opis obolenj čeljusti dr. Ranta in dejstvo, da je opisana srnjad imela 4—5 let oziroma 8 let staro zobovje, popolnoma nič ne izključuje, da ta obolenja ne bi bila rakava in nas obenem prepričuje, da je dvom neutemeljen. Človeštvo je moralo prehoditi dolgo vrsto zmot, preden je spoznalo bistvo tuberkuloze, je napisal pred svojo smrtjo naš strokovnjak za tuberkulozo, dr. Tomaž Furlan. Brez dvoma velja ta rek tudi za počasno odkrivanje nekaterih drugih bolezni. V tem pogledu je zelo poučen primer odkrivanja pravega vzroka umiranja polarnih raziskovalcev po uživanju mesa belih medvedov. Šele po 100 letih je norveški veterinar vzel iz muzeja košček mesa in ga preiskal ter je našel, kar je po opisu umiranja polarnih raziskovalcev domneval — trihine.

S tem sestavkom sem želel ponovno vzbuditi pri lovcih zanimanje za spoznavanje bolezni divjadi, zato velja priporočilo lovcem:

Sumljive primere bolne in poginule divjadi pošiljajte v strokovno preiskavo, kar služi zatiranju bolezni, s tem pa tudi gojitvi divjadi.

Pri odstrelu jelenov naj prevladajo zmerna načela

Franci Strle

Nekateri tovariši iz Lovske zveze Ljubljana skušajo po vsej sili uveljaviti nekatera enostranska in zmotna stališča pri lovu na jelenjad, pa s tem že dalj časa povzročajo razburjenje in nejevoljo v lovskih družinah, koder je ta plemenita velika divjad doma. V to vrsto prizadevanj sodi tudi članek Rina Simonetija, objavljen v 5. številki letošnjega »Lovca«, ki mu sicer ne gre odrekati vseh kvalit. Razumljiva in umestna so prizadevanja, da bi odstrel jelenjadi poboljšali in da bi le-ta dobil značaj smiselne gojitve. Nesprejemljive pa so metode, ki negirajo lovsko izkustvo, specifiko naših lovišč z jelenjadjo in specifiko naše jelenjadi sploh, ki negirajo lovsko etiko v družinah in družinsko zavest, predvsem pa so nesprejemljivi poskusi, da bi po nedemokratični poti obšli lovsko družino kot osnovno samoupravno celico ter da bi izvedli nanjo materialni pritisk. Dandanes izgubljam o smisel za dogme in ne gre jih več uveljavljati s pomočjo raznih večinskih glasovanj. Vsepopvsod in tudi v lovstvu so potrebne široke javne razprave, podprte z znanstvenimi dokazi in izsledki. Če je potemtakem lov na jelena s pogonom škodljiv in če naj se ta način lova postavi izven zakona, je treba to najprej znanstveno dokazati. Sam bom skušal dokazati ravno nasprotno.

Lov s pogonom je eden od štirih načinov lova, ki so opisani v »Našem lovu« in ki je ostalim trem popolnoma enakovreden. Kakor vsi drugi načini lova, ima tudi lov s pogonom svoje dobre in slabe strani, nikjer pa ni rečeno, da je za neko vrsto divjadi prepovedan. Če pogone pri lovu na srnjaka opuščamo ali smo jih celo že opustili, je to zaradi tega, ker se srnjak stalno drži v mejah svojega bivališča in te meje celo brani. Izstopa na iste jase in navadno celo po isti poti, kar omogoča dober zalaz, uspešno čakanje in natančno opazovanje, pa so torej ostali načini lova uspešnejši od lova s pogonom. Drugi vzrok za to je v tem, da se odstrelna doba za srnjake začne že zelo zgodaj, saj je do pogonov kar štiri mesece časa. Pri jeleni pa ni tako. Jelen je prehodna divjad in ne pozna stalnih meja svojega prebivališča; zlasti v ruku so znani maratonski prehodi jelenov v osrčje njihovega domovanja pod Snežnikom. Snežniški oziroma kočevski jelen pa ima še to lastnost, da je zelo previden in zagrizen samotar in da skoraj brez izjeme izstopa samo ponoči. Kolikor starejši je jelen, toliko bolj to velja zanj. Do ruka njegovo

navzočnost v določenem predelu lovišča ugotavljamo le po sledovih ob kalužah in solnicah ter po sledovih dlake in iztrebkov. Na krmišča star snežniški jelen ne prihaja, vsaj do zime ne, prave starine pa sredi komaj prehodnih goščav na Notranjskem in Kočevskem navadno tudi shirajo in poginejo. Zaradi vsega tega se čakanje na jelena ne obnese, zalaz pa je uspešen le v roku, ko ga seveda tudi priključimo z oponašanjem tekmeča. V nasprotju s tem je lov na jelena s pogonom izkustveno ne le utemeljen in v tem jelenjem biotopu običajen že od njega dni, marveč je od vseh načinov lova tudi edini, ki zagotavlja odstrel res starih jelenov ali pa bolehavih. Znano in samo po sebi umljivo je, da pravi starci in bolehnii jeleni v roku ne prihajajo v obližje košut. Natančna statistika odstreljenih jelenov v družinskih loviščih na Notranjskem bi to tudi potrdila, a ker mi ta ni na voljo, navajam le primere po spominu. Lovec Vinko Strle iz LD Stari trg - Lož je 29. decembra 1957 gojitveno odstrelil kapitalnega jelena dvanajstera, čigar trofeja je bila ocenjena s 184,51 točke. Jelen je bil na dan pred silvestrovim še vedno poletno obarvan, v trebuhu pa je imel za kaka dva kilograma gnoja kot posledico v roku dobljene rane. V istem lovišču sta bila leto pozneje prav tako na pogonu uplenjena dva bolehnii jelena; meso enega od njiju je bilo celo neužitno. Lani sem sam na pogonu ustrelil zelo starega jelena, ki je izgubil že tri sprednje zobe in en kočnik, rogovje je kazalo znake okrnjevanja, telesno pa je jelen od starosti že toliko shiral, da so se mu poznala vsa rebra. Lahko bi naštel še druge primere na pogonu pravilno izvedenega odstrela jelenov v naši in sosednji iški družini. Če bi odstrel jelenov iz teh dveh družin primerjali z odstrelom jelenov v Gojitvenem lovišču Snežnik, kjer odstrel jelenov skoraj dosledno izvajajo samo v roku, bi ugotovili, da pade tam poprečno precej več mladih jelenov. To pa pomeni, da način lova sam po sebi še ne nudi poročila za pravilno izvajanje odstrela. Trajne uspehe v tej smeri lahko dosežemo le z vzgojo lovske pravičnosti in s posredovanjem ustrezne strokovne izobrazbe.

V nasprotovanju lova na jelena v pogonih in v citiranem članku Rina Simonetija se zrcali mentaliteta lovca na malo divjad in mentaliteta mestnega lovca. Ta misli, da jelen v pogonu teče kakor zajec, ki ga zategadelj streljamo s šibrami, ali pa v najboljšem primeru kot splašen srnjak, ki je znan po svojem brezglavem dirjanju. Jelen v pogonu skoraj redno prihaja korakoma, večkrat postane ter prisluškuje, plane pa šele po strelu ali če kako drugače zazna nevarnost. Seveda je strel na jelena v diru nesmiseln, če ne gre za res odličnega strelca. S svojim počasnim prihodom in čestim postajanjem pa daje jelen v pogonu dovolj priložnosti za hitro in pravilno oceno ter za premišljen in uspešen strel. Jasno,

časa za dolgotrajno opazovanje kakor ob roku na pogonu kajpak ni, zato pa je jelena od vse naše divjadi mogoče najhitreje in najzanesljiveje prepoznati, oceniti njegovo starost ter njegove plemenske sposobnosti. Če potemtakem z lovom na pogonu delamo kako škodo ali kateri divjadi krivico, potem delamo škodo in krivico predvsem ženski divjadi, tako srnam kot tudi košutam, saj je žensko divjad mnogo težje oceniti kakor samce. Pri ženski divjadi razen barve tudi zunanji telesni izgled ni vselej zanesljivo merilo, zakaj znano je, da so ravno jalovke najbolj rejene. Točno je, da pade na pogonih mnogo vodnic. V tem pa je tudi največje zlo, ki ga povzročajo pogoni na veliko divjad. Ne zaradi pravilnega odstrela jelenov, marveč predvsem zaradi uspešnejšega opazovanja košutarije ter zaradi čisto gojitvenega odstrela košut in telet je potrebno graditi krmišča in visoke preže. Na krmiščih* in z visokih prež se sme praviloma izvajati le strogo gojitveni odstrel. Za boljši odstrel starejših in starih jelenov so torej te naprave brez pomena, mnogo pa lahko pripomorejo pri pravilnem odstrelu mladih jelenov, ki ne kažejo ustrezne zasnove, pri odstrelu mladice, jalovke ali pa drugače neustreznih košut. Sodim in trdim, da se tega dejstva po notranjskih lovskih družinah že zelo zavedajo, o čemer priča število zgrajenih krmišč in visokih prež. Tihi pogoni in pritiskanja** so namenjeni predvsem ustreznemu zmanjševanju staleža jelenjadi in srnjadi, kar predstavlja tudi gojitveni ukrep. Prav na tej podlagi sodim, da članek Rina Simonetija boleha na nekoliko zastarelih gojitvenih pojmovanjih. Težko bi si sicer človek drugače razlagal njegovo obžalovanje, češ da izrednega porasta jelenjadi žal ni spremljala tudi kvalitetna rast. Tovariš Rino ne pozna zakonov dialektike, zlasti ne tistih, ki zadevajo razvoj in življenje v naravi. Kvantiteta in kvaliteta je vendar nekaj, kar se medsebojno izključuje. Dokler bomo imeli prevelik stalež jelenjadi, dokler se bo ta divjad širila v predele, kjer je doslej ni bilo ali kjer celo ni ugodnih pogojev za njen razvoj, dotlej tudi ne bomo mogli pričakovati razvoja jelenjadi v smeri kvalitete. To razvojno zakonitost so potrdile tudi najnovejše znanstvene raziskave v Avstriji, na Češkoslovaškem, Madžarskem, Poljskem in drugod po sodobnem svetu, s katerimi nas je lani seznanil inž. M. Šušteršič. Po teh znanstvenih ugotovitvah dednosti nikakor ne moremo pripisovati odločujočega vpliva na kvaliteto divjadi, ki odseva v mogočnem in lepo oblikovanem rogovju, marveč predstavlja dedna zasnova le enega od činiteljev, ki more med rastjo priti do polnega izraza, lahko pa tudi zakrni. Nadaljnji, dednosti enakovredni činitelji za kakovostni razvoj div-

* Ni lovsko!

** Le ti so lovsko upravičeni!

Na Grajševki

Foto F. Strle

jadi so: hrana, podnebje in okolje. Le ob najugodnejšem stanju vseh teh činiteljev in ne le dednosti, dosežemo tudi najvišjo kvaliteto. V podkrepitev teh izsledkov navaja avtor primer iz Avstrije, kjer so okupacijske sovjetske čete izvedle pravi pokol med divjadjo in sicer brez vsakršnih gojitvenih načel. Rezultat tega je bil presenetljiv in to izredna kvaliteta sicer močno razredčene divjadi. Zatorej smemo na tej podlagi sklepati, da tudi naši grehi v zvezi z odstrelom in pogoni na jelenjad nikakor niso tako usodni, da bi smeli zaradi tega zaostrovati medsebojne odnose v lovstvu ter zbujati hudo kri. Vsi in posebno še lovski funkcionarji smo odgovorni za razvijanje pravih medsebojnih odnosov, za razvijanje tovarštva, za razvijanje družinske zavesti ter za vzgojo kolektivne odgovornosti in lovske pravičnosti. Prav za dosego teh namenov pa so skupni lovi oziroma skupni pogoni nujno potrebni. Vprašujem se, kaj naj lovcem v hribskih loviščih z jelenjadjo še ostane, če izgubimo skupne pogone na jelenjad in srnjad. Mi takorekoč nimamo zajcev, da o fazanih in drugi množični pernati divjadi sploh ne govorimo, da bi nanje prirejali skupne love. Seje in družinski posveti so mnogo presuhoparni, da bi lahko na njih ustvarjali občutek družinske skupnosti. Tudi redke veselice ali tovariški večeri ne morejo zadostiti temu namenu. Zato so pač vsestransko ustrezni edinole skupni lovi oziroma pogoni. Toda pogoni v naših notranjskih jelenjih loviščih nikakor niso lahkotna zabava, ampak zelo težavno in odgovorno opravilo. Preden pregonimo skalnate globače, porasle s tr-

njem in drugo goščavo, mine nedeljski dan, a če k temu dodamo še pogosto slabo vreme, potem ni čuda, če imamo po družinah še vedno težave z zadostno oziroma množično udeležbo. In jelen, ki naj se odstrela na pogonu, je vendar tista divjad, ki vzbuja v lovcih ne samo občutek dolžnosti ampak tudi veselje. Zaradi tega gre slehernik, ki nastopa zoper lov na jelena s pogonom, na roko tistim redkim posameznikom, ki že od zdavnaj terjajo samostojno zahajanje v lovišča, skupnim in kontroliranim lovom pa se izmikajo. Kot mi je nedavno tega rekel tovariš Franc Kordiš-Hosta, so skupni pogoni na jelenjad prinesli znane in neizpodbitne rezultate, namreč to, da imamo sedaj polna lovišča. Kaj pa bi prinesel individualni lov na jelena, si lahko mislimo. Ob neurejeni čuvajski službi individualni lov prav gotovo ne bo dal kaj koristnega. Dovolj velika koncesija je, da se individualnemu lovu prepusti srnjake, po kakega jelena ob ruku, redko malo divjad in roparice. Ko pa bomo v lovstvu premagali vse ostanke mrharstva in lova na trofeje, ko bo lovsko strokovno znanje bolj izenačeno kot je dandanes, takrat bo individualni lov lahko dobil tudi večji pomen. Ko govorim o mentaliteti mestnega lovca, ki veje iz njegovega članka, mislim na več tozadevnih manifestacij, predvsem pa na to, da avtor ne pozna dobro miselnosti podeželskega lovca. Podeželan nikakor ni tako strasten lovec na trofeje, kot to velja za mestnega. Zato ni osnovana trditev o mrzličnem tekmovalstvu vseh, kdo bo jelena prvi uplenil, neglede na to, kakšen je. Nasprotno pa takšno mrzličnost srečujemo večkrat

P. Adamič

pri mestnih lovcih, ki se zato vpisujejo v lovske družine s to plemenito veliko divjadjo, da bi prišli do lepe jelenje trofeje. Za take lovce, člane dveh družin, se lov začne z lovom na jelene, konča pa se tedaj, ko pade v družini zadnji jelen. Zgodilo se je že, da je tak tovariš že po prvem pogonu, na katerem je bil uplenjen zadnji jelen, zapustil skupni lov, rekoč: »Zame nadaljnji lov tako nima nobenega smisla...« Mnogo koristneje bi bilo za take tovariše in za lovske družine z jelenjadjo, če bi se le-ti posvetili samo lovu na malo divjad v matičnih družinah, pravico do uplenitve jelena pa bi si odkupili. Tako bi najhitreje in najceneje prišli do jelenje trofeje in še vrhu tega ne bi dajali slabih zgledov. Zakaj ni tovariš Simoneti nekoliko pomiril po članstvu v dveh družinah? Namesto tega priporoča žrebanje za pravico odstrela. Ali ni tu sled majhne zavisti že omenjene mestne mentalitete? Če se že mora določati pravica za odstrel jelena, potem naj se raje izdela ustrezno listo, to bo vsekakor bolj pravično. Toda na Notranjskem se lovci še zdaleč ne pulimo za pravico odstrela, marveč odstrel jelena pojmujejo ne samo kot pravico, ampak v prvi vrsti kot dolžnost. In kdo nam more oponašati skrb in čut za družinsko blagajno, kakor da je v tem kaj

slabega? Tu so vendar osnove za gospodarjenje in za gojitev naše tako spoštovane velike divjadi, za kar pa v preteklosti pri višjih lovskih forumih, to avtor citiranega članka lepo priznava, ni bilo ustreznih skladov. Kako torej, da se je stalež jelenjadi vendarle dvignil in presegel vsa pričakovanja? Zakaj zdaj biti plat zvona z gojitvenim skladom za jelenjad, ko so prizadete družine to že same rešile? Ali mar naša jelenjad ni zdrava, kaže mar degeneracijske znake, mar naši jeleni premalo navskrižno oplojujejo, da je potreben uvoz plemenjakov za osvežitev krvi ali kaj? Zdaj še takšne potrebe ni; ko bo pa nastopila, bodo prizadete družine s skupnimi močmi tudi to uredile. Kar se pa predlaganega gojitvenega sklada za jelenjad in tozadevnih instrumentov ali glob tiče, pa je treba povedati, da sodijo takšne reči med statutarna določila, ki se lahko predpišejo le z zakonom ali pa z ustreznim statutom določene lovske skupnosti. Šele potem se takšne globe lahko tudi izterjajo. Kakšen je postopek pri izdelavi statotov pa, mislim, ni potrebno razlagati.

Naj nihče ne misli, da sem zoper vsakršne ukrepe za zagotovitev boljšega odstrela jelenjadi. Brez nadaljnega moramo na jelena streljati s kroglo z zadostno udarno in razdiralno močjo. Že vrsto let je minilo, odkar smo v naši družini odstranili iz uporabe slednjo italijanko, zadnji dve leti pa smo uspeli uveljaviti tudi streljanje z ustrezno lovsko kroglo. Prav tako menim, da bi morale vse prizadete lovske družine imeti dobrega psa krvosledca. Končno tudi mislim, da bi se s poslovníkom lahko predpisala odškodnina za odstreljeno in ne najdeno divjad, saj bo to posameznike prisililo, da si nabavijo brezhrebno orožje in da ne oddajajo tveganih strellov. Ravno tako bi se dalo zagovarjati odškodnine za odstrel mladega jelena, bodočega plemenjaka, kakor tudi kazen za nepredloženo trofejo ali predloženo trofejo brez priložene čeljusti. Za jelenjad, ki je bila odstreljena mimo odstrelnega plana, pa bi bilo treba predvideti izjeme v primeru strogo gojitvenega odstrela, za kar naj bi zadostovalo potrdilo pristojnega veterinarja. Odločno sem proti kakršnim koli sankcijam za streljanje jelena na pogonu.

Na koncu bi se dotaknil še dela komisij za ocenjevanje in kategorizacijo lovskih trofej. Brez dvoma so potrebne in koristne, pa jim je treba izreči vse priznanje. Vendar se pri delu teh komisij pojavljajo tudi določene pomanjkljivosti. Kar zadeva ocenjevanje oziroma točkovanje, tu ni kaj pripomniti, saj je to tudi najlažje. Pač pa se mi zdi, da se je pri kategoriziranju trofej uveljavil nepotreben in škodljiv formalizem. Tako te komisije ne priznajo gojitvenega odstrela, če to ni razvidno že iz same trofeje. Za to stališče bi lahko navedel tudi konkretne dokaze. To pa bi bilo vsekakor treba popraviti, ker bo tako splošna slika o odstrelu jelenov znatno

ugodnejša. Tudi ocenjevanje starosti je še močno negotovo in ne kaže zadostne strokovnosti. Zaradi tega je tu in tam proti dosedanji sestavi komisij čutiti po družinah negodovanje. Za nadaljnjo krepitev avtoritete teh komisij bi bilo brez nadaljnjega koristno, če bi jih okrepili s člani iz ustreznih bazenov, pa tudi zastopnik lovske družine, iz katere je posamezna trofeja, bi moral imeti pravico glasovanja oziroma ugovora.

Pri uveljavljanju gojitvenih načel v lovu na jelenjad gre torej za vrsto ukrepov in za postopen progresivni proces vzgoje lovske zavesti in pravičnosti ter za večanja izkušenj in strokovnega znanja. Tak proces je že v preteklosti prinesel vidne uspehe, po dialektični nuji pa jih mora tudi v prihodnje. Zaradi tega je vsakršno zalemtavanje nepotrebno in lahko celo škodljivo.

Pripomba: Na občnem zboru LZ Ljubljana, dne 6. 9. tl. je bila izvoljena komisija, ki bo o vprašanju odstrela jelenjadi na pogonih dokončno odločila.

Državno prvenstvo - tokrat v Ljubljani

Na državnem prvenstvu v streljanju na umetne golobe leta 1962 je slovenska ekipa prvikrat zmagala. To je bila prava senzacija. Vsi komentarji so bili soglasni, da je slovenski uspeh le slučajen in da mu je botrovala sreča. Toda uspehi naših strelcev so se nadaljevali. Na lanskoletnem državnem prvenstvu je med posamezniki z odličnim rezultatom zmagal Zadnikar. Letošnje tekmovalstvo za prvenstvo Jugoslavije na umetne golobe je bilo v okviru XIX. strelskega tekmovanja Jugoslavije v Ljubljani 30. in 31. avgusta na strelišču Lovske zveze Slovenije v Tomačevem. Uspeh naše ekipe na tem tekmovanju je skoraj presenetljiv: ekipa Ljubljana — Vič je pred drugo uvrščenim Osijekom zmagala kar z 41 golobi prednosti, med prvo petorico strelcev posameznikov pa se je uvrstila naša kompletna ekipa (Zadnikar, Jež, Dimić in Vrbinc). Med posamezniki je zmagal sicer odlični Jezdič, kajti Zadnikarja so drugi dan izdali živci. Pri žrebanju je imel namreč smolo in je streljal za Jezdičem.

Glavna značilnost tega tekmovanja pa so bili pravzaprav slabi rezultati. Vsak tekmovalec je streljal na 100 umetnih golobov v štirih serijah po 25. Primerjava doseženih rezultatov na tem tekmovanju z doseženimi rezultati na letošnjem lovskem prvenstvu kaže, da imamo Slovenci mnogo dobrih strelcev, saj so bili »lovski rezultati« skoraj enakovredni rezultatom, doseženim na državnem prvenstvu. Prav zaradi tega pa je bilo naše zastopstvo 4 ozir. 5 strelcev vsekakor preskromno. Krivda za to leži vsekakor tudi na Strelski zvezi Slovenije. Za strelce, ki so na lovskem in okrajnih tekmovanjih dosegli predpisano normo za republiško prvenstvo, iz nerazumljivih vzrokov ni organizirala vnaprej razpisanega republiškega prvenstva. Tako

Strelci opazujejo pred tekmo let umetnih golobov, vrženih iz vseh 15 metalnih strojev

Foto B. Krže

Najstarejši tekmovalec, 62-letni Ištvan Sabadoš, Novi Sad. (Na prvenstvu SR Srbije na drugem mestu.)

Foto J. Bule

*Zmagovalna ekipa Ljubljana-Vič
Od leve: Jež, Vrbinc, Zadnikar, Dimić*

Foto J. Bule

Novi prvak Jugoslavije
Đorđe Jezdić, Novi Sad

Foto J. Bulc

jim je bila onemogočena možnost, da bi si pristreljali normo za sodelovanje na državnem prvenstvu. Poleg tega pa so imeli naši tekmovalci v primerjavi z drugimi na predtekmovanjih mnogo težje pogoje, saj golobi na ljubljanskem strelišču lete sicer pravilno, toda mnogo hitreje kot na drugih jugoslovanskih streliščih.

REZULTATI:

Ekipna uvrstitev:

	golobov
1. Ljubljana-Vič	344
2. Osijek	303
3. Zagreb	289
4. Dubrovnik	278
5. Split	267

Uvrstitev posameznikov:

	golobov
1. Đorđe Jezdić, Novi Sad	91
2. Jože Zadnikar, Ljubljana-Vič	89
3. Jože Vrbinc, Ljubljana-Vič	87
4. Bogdan Jež, Ljubljana-Vič	85
5. Peter Dimic, Ljubljana-Vič	83
6. Ivo Uroš, Dubrovnik	82
7. Rizo Selmanović, Sarajevo	81
8. Pero Trutin, Beograd	81
9. Dragoljub Maletić, Osijek	80
10. Luka Popov, Split	80

Po tekmovanju sta na nekaj vprašanj odgovorila znani strokovnjak in tekmovalec iz Beograda Pero Trutin in novi državni prvak Đorđe Jezdić iz Novega Sada.

Pero Trutin:

»Ker je na republiških prvenstvih mnogo strelcev doseglo normo za državno prvenstvo, z današnjimi in včerajšnjimi rezultati nismo zadovoljni. Podprečni rezultati so odraz prevsem hitrosti golobov na tem strelišču, ki je večja od hitrosti na ostalih v državi. To pa so lahko premagovali le najbolj izkušeni strelci, katerih pa je na žalost premalo, saj je le 10 strelcev streljalo preko 80 %.
Vaše strelišče je izredno dobro; dobra vidljivost, dobri stroji in lepa lega, to so njegove glavne odlike. Organizacija tekmoovanja je bila dobra. Poudariti želim, da so tisti slovenski strelci, ki so tukaj streljali, znatno napredovali. Zaslužijo, da so med najboljšimi v državi.

S primernimi treningi bi bili kos tudi hudi mednarodni konkurenci. Med temi so predvsem Zadnikar, Jež in Dimic, medtem ko Vrbinc strelja prepočasi. Zorčić je dober strelec, manjka pa mu tekmovalne rutine.«

Jezdić:

»Na sorazmerno slabe rezultate tega državnega prvenstva so vplivali predvsem neenaki strelski pogoji, pod katerimi so se tekmovalci pripravljali. Dober strelec pa so mora prilagoditi vsakemu strelišču in vremenu. Prvi dan je tekmovalje motil močan veter, toda rezultati drugega dne so bili še slabši. To kaže na slabo fizično in duševno pripravljenost tekmovalcev.«

Janez Bulc

Na samotni poseki

Mitja Vošnjak

(Odlomek iz romana »Zid na mejni reki Selan«, ki letos izide v Državni založbi Slovenije)

Za robom gozda je najprej zamrl šepet, nato se je porazgubilo brez sledu še škripanje čevljev v snegu. Ostal je torej sam; širna poseka, gozd okrog nje in nebo nekje visoko so bili samo njegovi.

Snel je puško z rame, odprl jo je in še enkrat pogledal, koliko municije je v njej. Seveda, ni se zmotil, ostali so štirje naboji, ki jih je vložil zjutraj. Prvega je potisnil v cev, nataknil je na karabinko daljnogled, saj je ocenil, da bo najbrž moral streljati precej na daleč. Bil je pripravljen, še požirek žganja iz ploščate čutarice, da se ne prehladi, pa je opravil vse. Le čakati je moral še, za drugo bodo poskrbeli gonjači. Razmišljati seveda ni smel dosti, ker bi lahko prezrl, če bi se kje na zasneženi planjavi kaj premaknilo.

Njegovo je bilo torej prav vse, kar je videl, pomeril bo lahko, kamor bo hotel. Krogla se ne more zgubiti kamorkoli v neznano, kjer bi bili ljudje. Če bi pridirjal na poseko jelen ali prašič, bo prav tako njegov. Mogoče ne bo obležal, če

bo roka zadrhtela, če bo trepnilo oko, če bo puška zamudila prehiter skok, ali če bo rob za spoznanje previsok. Nič zato; se bo pa nagledal vsega, kar bodo prinesle prihodnje minute. Sam bo opazoval in sam bo streljal, če bo hotel, sam bo ocenil starost in moč živali, nihče mu ne bo njegove pravice kratil. Tako nekako kakor meri sam širino poseke ali globino neba.

Da, res, nebo je isto kakor doma kjerkoli v Vzhodni uniji. Bukve so prav tako gladke in gabrova debela vsa zavozlana, kot bi rastla v gozdovih onstran meje. Še sneg ni nič drugačen kakor kjerkoli v Vinskih gorah, živali prav tako beže, da si ohranijo življenje. Če se ne bi razlikovali z govorico, bi bili povsem enaki tudi ljudje. Ves svet je končno ena sama domovina, dežela na bregovih Selana še prav posebej. Selan je reka in nič več, Selan ne loči dveh svetov, ki bi si bila tuja in sovražna.

Pol ure je morda minilo, preden se je v daljavi oglasil rog. Nato je bilo spet skoraj ves čas vse mirno, le kdaj pa kdaj se je zarezal v mirno ozračje strel, včasih dva, trije ali štirje skupaj. Takrat je bil Defar prepričan, da se ni dogodilo nič. Major Klemens ali kdo drugi je najbrž spet naletel na žival, ki je bila kot konj, a ni hotela pasti. Ko so se strelci oglasili tudi precej bliže, mu je kri v žilah zaplala bolj živahno. Začutil je, da se preliva skozi gozd življenje, staro že nekaj tisoč let. Divje okrutno, polno občutkov groze, razočaranj, porazov in znova zmag. Smešno je vendar, da je življenje v gozdu najsilnejše prav takrat, ko nosi v sebi smrt.

Preklete, se ga že zopet lotevajo razmišljanja, stara bolezen, ki je napoti v diplomaciji in ki še bolj ovira lov. Prijel je puško, da se ob njeni hladni trdoti vrne v resničnost; še enkrat je pogledal, če je res pripravljena za strel. Predramil se je še o pravem času, skoraj do minute natančno. Ko je hotel obesiti karabino na najbližji grm, se je življenje pognalo v divjih skokih iz smrekovega gozda in zdrvelo preko planjave. Ne eno samo, štiri življenja hkrati, čeprav je videl le njih senco. Štiri mogočna rogovja so hitela preko planjave, kot bi živela sama zase, vse ostalo, kar je bilo za njimi, je zakrival rob.

Zagrabil je veliki daljnogled in se zastrmel proti robu. Hitel je, da ne zamudi dragocenih sekund, hkrati se je zadrževal, da se ne bi kakorkoli zmotil. Prvi je dvanajsterak, lepo raščen, morda bi ga bilo škoda. Drugi je lahko za kakšno leto mlajši, torej nič! Tretji, da, tretji, najmanj štirinajsterak! Debele veje kakor moška roka, svetle konice, čudovita žival! Četrti sploh ni važen. Padel bo tretji, če ga bo pogodil! Če bo za hip zastal, če bo pokazal vrat. Tretji naj obleži, ali pa nobeden!

Puško je prislonil k bukovemu debelcu, ki je že prej porezal z njega vejice. Pokleknil je, uprl kopito v ramo in prislonil obraz. Z daljnogledom je begal po poseki, dokler ni zajel tretjega oziroma njegovo rogovje. Nemirno je vztrepetal, ko je skozi leče postalo štirikrat večje.

Tristo metrov najmanj, pa še za robom, je računal. Ne, dobrih tristo petdeset, vražja zadeva, najbolje bo, če niti ne poskuša! Morda bi res odnehal, če bi bili na planjavi samo trije, prvi, drugi in takoj za njim četrti. A je vmes tretji, najbrž najmočnejši v Temnih gorah! Vsekakor takšen, da bi moral pasti!

Križ daljnogleda se pomika z njim, zapletel se je med rogovje, kot bi se utrujen spustil v varno gnezdo. Kar sam ga spremlja, lovčeva roka je odveč in prav tako oko.

Mora obstati, je pomislil Defar, če vzdrži še osemdeset metrov, bo dosegel gozd. Odšel bo, da se najbrž nikoli več ne vrne. Le za trenutek naj počaka in si odkrije pleča, kos hrbta, samo vrat. Za drobec sekunde samo pa bo dovolj!

Zastal je, kot bi res uganil željo. Ozrl se je plašno k tridesetletnim smrekam, ki se jih je zbal, dvignil glavo in segel skoraj z vsem vratom preko roba. V njem ni bilo za hip nobene kretnje več, zato pa se je le za spoznanje ukrivil lovčev prst. Kratek udarec v ramo, za njim rezek pok. Trije jeleni so se še hitreje pognali k mladim borom. Prvi, drugi in četrti, le tretjega ni bilo nikjer več.

A se je dvignil še enkrat, nič več preplašen; bil je odločen, kot bi že razčistil z vsem. Povzpел se je na rob in tam obstal, nemo in grozeče, kot bi izzival jelene vsega gozda k zadnjemu spopadu. Defarjeva roka je trepetala, ko je še enkrat namerila karabinko. Obrisal si je čelo, ki je bilo iznenada vse razbeljeno, vdihnil je na vso moč in zadržal sapo v pljučih. Še en udarec v ramo in še en odjek, smrt in življenje sta se zčila med okornim padcem v eno.

Zdaj je torej vedel, da ne bo žival nikoli več vstala. Mrtvo, skoraj brez volje je odprl zaklep. Zakajena medenina je odletela v sneg, da je lahko potisnil v cev spet nov naboj. Tretji, predzadnji, sicer pa je imel dve že načeti škatlji še v nahrbtniku. In tudi drugega pogona bo vsak čas konec.

Odmašil je čutarico, a jo spet zaprl, še preden jo je nagnil k ustom. Bil je kljub temu prepričan, da je globoko potegnil iz nje. Segel je po daljnogled, ki mu je visel na prsih in začel raziskovati prostor pred sabo. Bilo je spet negibno kakor še nekaj minut prej, nikjer niso ostali niti sledovi vsega, kar se je medtem dogodilo.

Za hip ga je obšlo, da ne bi streljal, če bi se jelen vendarle pobral, če bi obstal kot nepre-

mičen cilj ali pa bi krenil počasi proti gozdu. Odmahnil je z roko, da prežene dvom, stisnil puško trdneje in prisluhnil strelom. Oglašali so se že precej bliže, razložil je besen lajež psov in hripave klice gonjačev. Še nekaj sto metrov, morda še ena neprehodna gošča ali največ dve, pa bo pogona konec. Erika bo strmela, a tudi drugi ne pričakujejo takšnega plena.

Hotel je odložiti puško, jo še prej izprazniti ali sploh oditi proti zbirališču. Od gostih smrek pa se je v tistem hipu odlučila temna, skoraj črna senca. Prvi trenutek je celo pomislil, da bo najbrž pes, vendar se mu je zazdelo, da je žival prej podobna medvedu. Torej se mu približuje spet kos življenja, ki naj traja le nekje do sredine ali največ do roba poseke, da se tam zruši in preraste v smrt. Divji prašič prihaja, orjaška žival, polna strahu in neme grožnje. Dobro, pa naj bo še enkrat, poskusil bo, le če se ne umakne kam za rob, kjer bi bil na varnem. Še nekaj hipov in bo vse jasno. Pred majhno zasneženo vzpetino se mora odločiti.

Prašič ni nič pomišljal, izognil se je jelenovemu tiru, kot bi zaslutil, da je vodil v smrt. Obrnil se je proti mlademu bukovju, prepričan, da je v njem rešitev. Kakšna rešitev neki! V grmovju ga je pričakoval samo strahoten mir, konec neprestanih preganjanj in skrbi za hrano, križ v daljnogledu Defarjeve puške, oster naboj v njeni cevi!

Prihajal je vse bliže, nerodno in sunkovito v ravni črti, kot bi mu lovec iz zasede določal pot. Kakor bi ga vleklo k sebi ustje puške, ki se še ni prav ohladila, kot bi ga pritezal nase kot magnet križ daljnogleda, ki se mu je zažrl tesno mimo debele glave nekam proti srcu oziroma dobro ped za njim, med trebuh in pleča.

Ob strelu žival ni obstala, tudi zadrhtela ni ali spremenila smeri, le sprednji nogi je še bolj stegnila predse, da so postali skoki hitrejši, daljši in tudi višji. Zadet je bil! Defar je vedel, da ga ni zgrešil, čeprav sta si bila še daleč. Devetdeset, osemdeset metrov morda, je ocenil. Ko pride bliže, bo streljal še enkrat povsem na kratko, največ na petnajst korakov. Naravnost v glavo bo pomeril, da ga umiri.

Zaklep je škrtnil, ko je potisnil v cev zadnji naboj. Potegnil je še naprožilec, pa bo odjeknil poslednji strel. Žival je bila blizu, morda trideset korakov. Merjasec! Ogromna gmota z orjaško glavo, ki so se ob njej bliskali čekani. Dvajset korakov, niti centimeter več! Defar je bliskovito dvignil puško.

Še preden je pomeril, se je sprožila sama. Sunila ga je v roko, da je zbolelo, nekje daleč na poseki se je zaprašil sneg. Kdo ve, kaj se je dogodilo, sam res ni bil kriv. Mogoče se je zadel sprožilec ob neznatno vejico, kaj drugega ni

moglo biti. Karabinka je bila torej prazna, za hip vredna približno toliko kot povsem navaden kol. V nahrbtniku je imel dve že načeti škatlji nabojev, najboljšega izdelka in največje probojnosti. En sam bi bil dovolj, pomejen v debelo prašičje čelo, da ne bi zver zmogla niti pol koraka več. Odvezati nahrbtnik, poiskati municijo, napolniti puško? Medtem bi se pač dogodilo, kar se bo, saj nima smisla, da bi sploh poskušal. Stisnil je čvrsto puško, bolj iz navade, saj bi mu bila lahko kvečjemu odveč.

Merjasec ga še vedno ni opazil, a je drvel vendar naravnost nanj. Bolj slutil kot opazil je, da se že opoteka. Za hip se mu je porodila čudna misel, da bi odvrigel orožje in se mu pognal nasproti, z golima rokama, z vso neugnano silo, ki jo je čutil v sebi.

Kaj neki bi bilo, če bi se tako spoprijela, žival z razbitim bokom, ranjena do smrti, človek pa povsem zdrav. Ne bi umirajoča zver z enim samim zamahom zaorala krvave brazde nekje od stegna preko trebuha visoko do prsi? Naj torej čaka in se poskuša odmakniti, če ga bo zver napadla? Ni se mogel odločiti, ranjena žival pa je dobrih pet metrov pred njim spremenila smer. Bukovje ji je bilo najbrž pregosto, zavila je le za malenkost v desno in bežala ob samem robu.

Opazil je obup in bes v merjaščevih očeh. Zagledal je tudi čuden madež, ki se je prilepil k ščetinam le dlan za pleči. Od njega je drselo preko kože, brizgalo daleč v sneg. Ob rani sami je bila kri vsa penasta in svetla, na tleh pa se je mešala s poteptanim snegom v umazano brozgo. Gledal je umirajočo zver in se domislil Hivelovega govora oziroma ceste, ko je šel po njej, vrste vojakov na obeh straneh. Takrat je šel med njimi skoraj tako, kakor beži zdaj pred njim ranjena žival. Srečeval je poglede, ki so bili prazni, kot so zdaj njegovi, brez sovraštva, a tudi brez veselja. Nihče ni zmogel več moči, da bi mu karkoli storil, kakor zdaj ne zmore niti sam. Edina razlika je morda v dejstvu, da bo merjasec vsak čas obležal, njega pa takrat vsi skupaj niso spravili k tlom.

Žival se je zazibala, obstala in dvignila glavo, ki je iz nje skozi rilec silila krvava pena. Še enkrat se je opotekla, se poslednjič obdržala na široko razkrcenih nogah, nato pa telebnila v sneg. Enkrat, dvakrat, trikrat je zadrhtela, nato se ni več premaknila.

Iz smrekovega gozda so se zapodili psi, za hip so se ozirali v gonjače, ki so prodirali za njimi, nato so se zbrali v trop in se pognali za sledjo. Preko poseke sta planila plašna srna in srnjak. Bežala sta v vse daljših skokih, kot bi plavala nad zasneženo planjavo. Nihče ni dvignil puške, čeprav so se na robu gnetli prvi lovci...

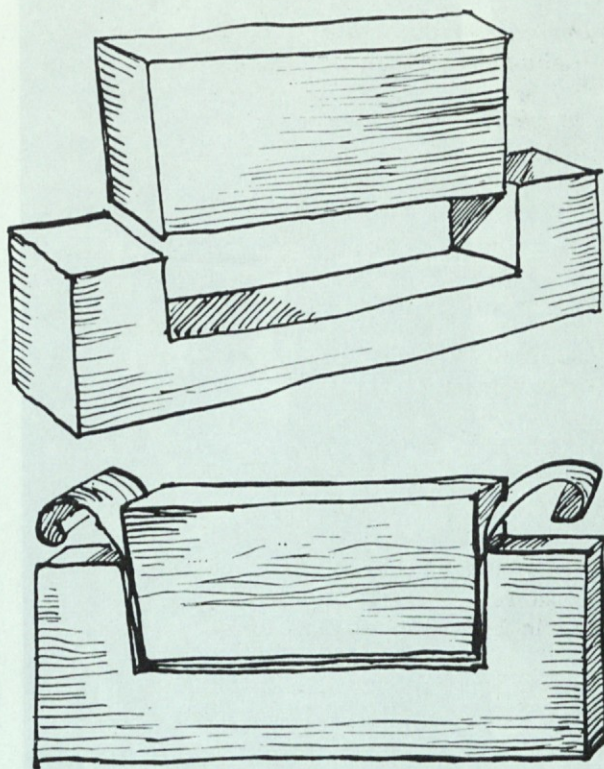
Na šoje

Peter Adamič

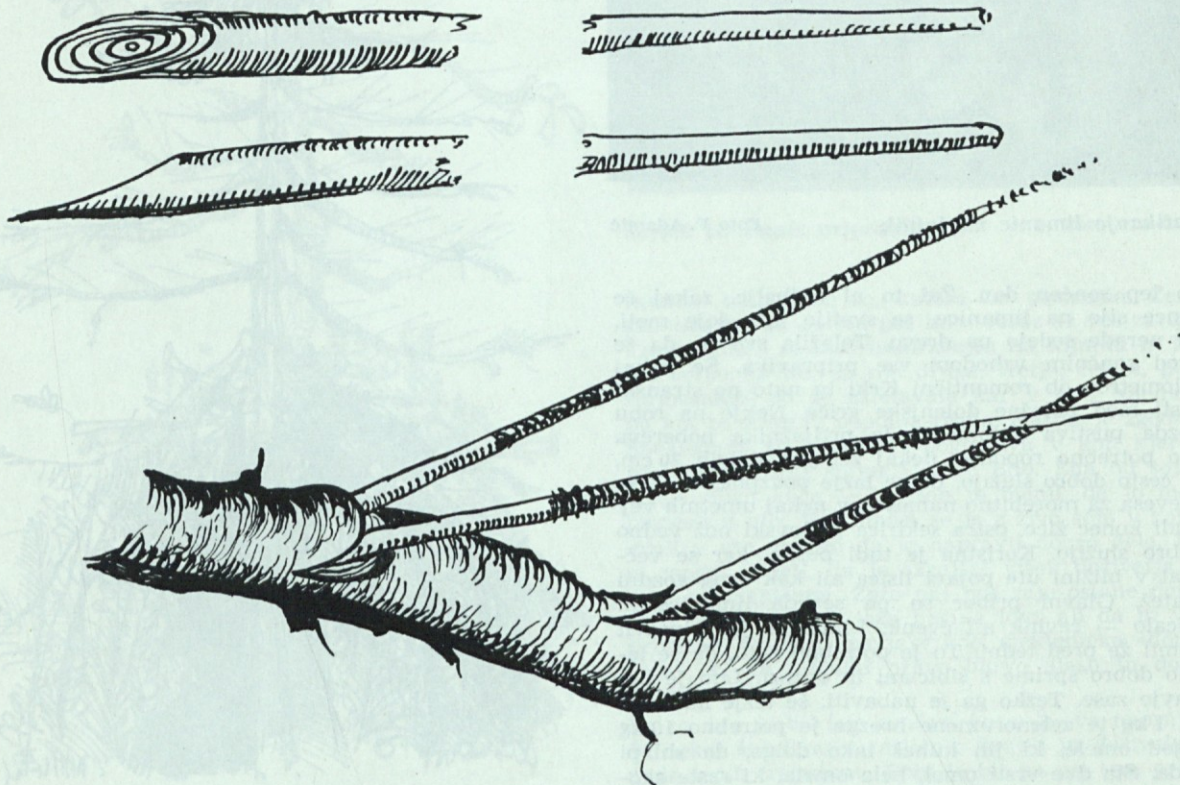
Kdo od prijateljev narave ne pozna radovednega gozdnega kričača, ki se spreletava sam ali v celih jatah skoraj po vseh loviščih. Ko se najbolj tiho plaziš po goščavi, zasleduješ ali čakaš na divjad, se naenkrat nad teboj v vrhu drevesa tako nemarno zadere, da te mine vsa volja do nadaljnega zalaza. To je šoja, ptič iz rodu vran, rdečerjave barve, s čopkom na glavi. Na perutnicah ima za lepoto nekaj beločrnih, svetlomodrih peresc, ki jih ljubitelji okrasov na klobuku zelo čislajo. Lovcu pa močni ostri krempeljci pri nekaterih lovskih družinah dajo dve točki v dobro. Skratka, lep ptič, toda nekorišten in zato je njegovo zatiranje celo priporočljivo. Nešteto jajc koristnih ptic in gozdnih kur izgine v njegovem močnem kljunu.

Ko se gozd rdeče obarva in dozorevata kostanj in žir, je pravi čas za lov na šoje. Takrat so najbolj razborite.

Zato sva se lepega jesenskega večera s prijateljem, ki je tudi »star« šojar, odločila, da postaviva šojnik. Zemil, jaz in zvesti kužek Bob smo zgodaj zjutraj rezali gosto meglo proti Dolenjski. Kazalo je, da

Cevink ali čvenk je klic za šoje. Med lesova se vpne češnjevo ličje ali tudi polivinilni trak

Limanice so dolge 30—35 cm. Najprimernejši so posušeni poganjki kaline, ki so na spodnjem koncu klinasto ali poševno prirezani, da se lepo zataknejo v zarezo na veji

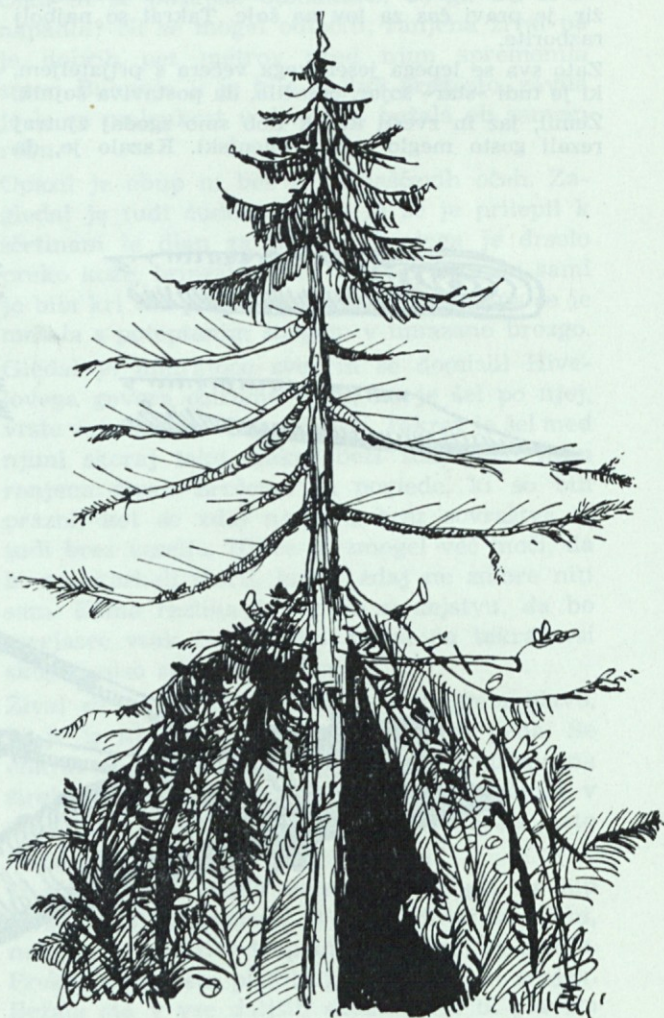
Zatikanje limanic na šojnik

Foto P. Adamič

bo lep sončen dan. Žal to ni najbolje, zakaj če sonce sije na limanice, se svetijo, kar šoje moti, da nerade sedejo na drevo. Tolažila sva se, da že pred sončnim vzhodom vse pripraviva. Se nekaj kilometrov ob romantični Krki in nato po stranski cesti med položne dolenske griče. Nekje na robu gozda pustiva avtomobil. Iz prtljajnika pobereva vso potrebno ropotijo, nekaj žebeljev, dolgih 20 cm, ki često dobro služijo, da se lažje povzpneš v obršo drevesa za morebitno namestitev nekaj umetnih vej. Tudi konec žice, ostra sekirica in lovski nož vedno dobro služijo. Koristna je tudi puška, ker se večkrat v bližini ute pojavi lisica ali kak drug gozdni klatež. Glavni pribor so pa seveda limanice in klicalo — čevink ali čvenk. Limanice je pripravil Žemil že pred tedni. To je potrebno zato, da se lepilo dobro sprime s šibicami in dozori. Lim je poglavje zase. Težko ga je nabaviti, še težje narediti. Za 1 kg te zelenorumene brozge je potrebno 10 kg jagod omele, ki jih kuhaš tako dolgo, da shlapi voda. Sta dve vrsti omel, bela omela, ki raste skoraj na vseh vrstah drevja in tudi na sadnem drevju ter zelena omela na hrastu in domačem kostanju

in ki je prava za ptičji lim. Ker ta raste prav na vrhovih, jo je kar nevarno obirati, če ne počakaš, da jagode odpadejo in jih pobereš po tleh. Iz kuhane lepljive gmote je treba še odstraniti nešteto semena, kar ni prav nič zabavno delo. Gosto lepilo potem razredčiš z lanenim oljem in nato naneseš na limanice, tako da skozi kepo lima vlečeš in hkrati s prsti sučeš posamezne šibice, da se lim enakomerno prime. Najbolje pa je, da vse to delaš skupaj s strokovnjakom, da to »smolnato« delo ne bo zastoj. Dobre limanice so pogoj za uspeh.

Po kratkem sprehodu po gozdu se utaboriva na jasi sredi gozda, ki sva jo izsledila že prej. Tu so se vedno rade spreletavale šoje. Sredi jase raste slaboten hrastič, ravno pripraven za šojnik. Emil je oklestil nekaj nepotrebnih vej in namestil nekaj umetnih. Veje je treba razporediti tako, da zgornja ne pokriva spodnje, sicer bi šoja, ki sede na zgornjo, pobrala še limanice spodnje veje, ko pade na tla. Ko sva z vej dobro obrala listje, sva vanje naredila zareze za limanice. Kmalu je bila postavljena tudi utica za dve osebi in psa. Ko boste sami gradili uto, napravite dovolj prostorno, tako da se je z notranje strani nikakor ne dotikaš in da lahko, če je potrebno, primeš tudi za puško. Šoja izvrstno vidi

Šojnik in utica — koč

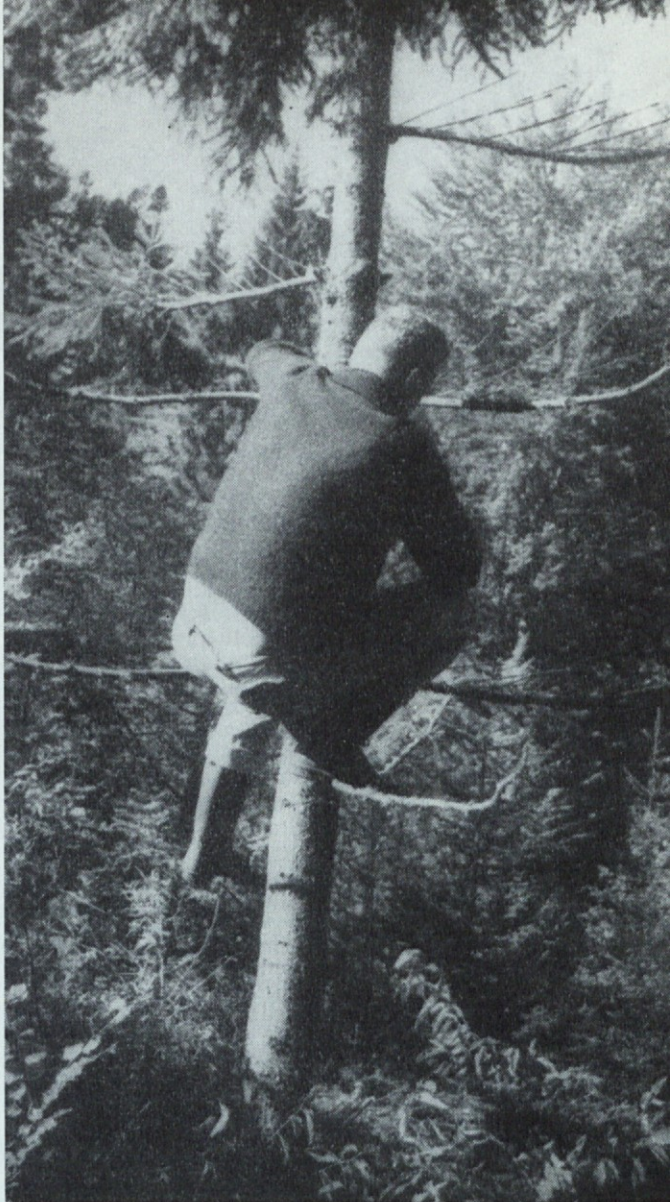
in najmanjši premik kože je lahko usoden za nadaljnji uspeh.

Za tem je Žemil odvil limanice, skrbno zavite v zajčjo kožo, splezal v vrh in pričel od zgornjih vej navzdol zatikati limanice. Ko je bilo vse gotovo, sva dodobra očistila okolico, da ni bilo videti nič nenaravnega. Megla se še ni popolnoma razkadila in skozi gsto bukovino so se kazali medli obris sonca. Za pričetek lova so bili najboljši pogoji.

Vsi trije smo zlezli v zeleno kamrico in vhod sva pošteno zadelala s smrekovimi vejami. Naredila sva nekaj linic za puško, če bi morebiti prišlo kaj večjega. Ko v miru pokadim cigareto, Žemil pošteno oslini piščalko in prične z rezkim skovik-skovik-skovik. Nisva dolgo čakala, ko se v bližini zadere prva šoja. Ta je že naša, pravi Žemil z neverjetno sigurnostjo. In res, čez manj ko minuto, je že sedela na šojniku. Ko je hotela odleteti, je namesto v prostost padla na vrh ute. Še preden se je dobro zavedla, kaj se godi, sem jo že potegnil v kočo. Žemil jo je sprostil limanic in jo prijel za obe perutnici. Pogled na razburjeno šojno ni bil najlepši, toda to je najboljša vaba. Ujeta šoja se je namreč pričela neusmiljeno dreti, jaz sem pa njene krike dopolnjeval še s skovik-skovik... Skozi lino sem videl, kako se po bližnjih drevesih spreletavajo šoje, posedajo po bližnjih bukvah, zavijajo vratove, zbirajo korajžo in sovražno strme v uto. Ena od njih zareglja, na kar se prične peklenski vrišč. Na-

Limanice na šojniku so rahlo zataknjene, da jih šoja potegne s seboj

Šojnik bo kmalu pripravljen

Foto P. Adamič

ravnost tekmovala so, katera bo glasnejša. Žemil skovika, da ga obliva pot in v obraz je ves zaripel. Čez trenutek že sedi najdrznejša na šojniku in kričeč čofne na tla, za njo druga, tretja, četrta, peta. Najbesnejše so se zaletavale kar v uto. Naenkrat pa kot bi odrezal, popolna tišina. Kaj se je zgodilo? Spogledava se in hkrati pogledava v kot, kjer je prej ležala zvesti spremljevalec Bob. Ena od šoj je ležala blizu koče — in Bob je menil, da jo mora prinesiti v uto. Ves limast se je z živo šojno v gobcu vrnil v uto, misleč da je napravil dobro delo. Pač ni mogel vedeti, da je skrajšal višek doživetja na lovu z limanicami. Zato naj pes raje ostane doma, če dobro ne pozna tega načina lova ali da ni vsaj privezan. Obvezna pa je v koči steklenička »domačega«, ki da piščalki pravo barvo glasu in dobro razpoloženje.

Za ta dan je bil lov končan, kasneje sva napravila še nekaj šojnikov v različnih krajih in doživela še čuda lepih trenutkov. Bobi je bil pa pri tem privezan, da mu ni bilo treba kazati svojih »aporterskih sposobnosti«.

POLHANIJE

Milan Šušteršič

(Konec)

S prihodom na lovišče vodja, navadno najstarejši polhar, porazdeli delo. Strokovno najbolj izkušen pa prevzame vodstvo pri nastavljanju skrinjic. Za pomoč si sam izbere najboljše, ostali imajo skrb, da pripravijo drva in ležišče. Izkušena skupina nastavljavcev šteje najmanj 3 polharje. Če je skrinjic preveč, da ne morejo vzeti vseh s seboj, se eden izmed njih vrne k taborišču in jih prinese na dogovorjeno mesto. Če se kaj zgreše, se sklicujejo s hopenjem. Nekatere dobre stave imajo že kar svoja imena, kot kamba, rogovila, stena, načelnik, osemnajstka itd. Izbira stave se ravna po obrodu.

Izkušeno oko polharja hitro oceni drevo, če je primerno za stavo ali ne. Stava je odlična, če stoji drevo v čim večji gošči grmovja, leske in drugega drevja, v bližini pa so večje skale, pod katerimi so polšine ali so dupla v drevju. Najboljše so stave v neposredni bližini brezen. Skrinjice se postavljajo v rogovile čim bolj položnih vej, ker imajo polhi le po takih svoje stečine. Važno je, da se take veje stikajo z vejami drugih dreves, da imajo polhi neposreden prehod z drevesa na drevo. Za stavo je posebno ugodno debelo, nekoliko nagnjeno drevo s hrapavim lubjem in da ob drevesu raste kaka jelka, ki se vrašča v to stavo, obe drevesi pa morda prepletata še srobot. Taka je odlična stava in se zato skrinjica postavlja kar neposredno na drevo. Če pa na drevesu ni mogoče doseči zaželenega mesta z ražnjem, poiščemo okoliška drevesa, zlasti leske, ki se z vejami spajajo s stavo in postavimo skrinjice na veje posrednih dreves leske. Zlasti so tako imenovane kambe naravnost odlične in sigurne za ulov polha. Kambe so drobnejša, srednje debela drevesa listavcev, ki rastejo že iz tal poševno, skoraj vodoravno in s svojimi vejami segajo v vejevje dreves s sadeži ali pa so v povezavi z drugimi drevesi. Pri nizkih stavah polhar ujame tudi marsikatero gozdno miš in polhovega sorodnika podleska. Tega največkrat na leskah. Na jelkah je polha težko ujeti, ker gre redko po deblu, veje pa so zelo visoko. Zato se na jelke stavi le posredno v povezavi z drugim drevjem ali grmovjem. Za dober uspeh je treba pri stavljanju ugotoviti stečine polhov. To so njihove običajne poti od polšin izpod skalovja, preko vej grmovja, kamb, dreves, v obrše drevja s sadeži. Strokovno polharsko oko to hitro ugotovi na zglaženem lubju drevja in celo po praskah od polšjih krempljev.

Pokojni Čenčarjev oče je imel le 12 skrinjic in je z njimi hodil že zgodoj popoldne v gozd. Bil je že močno v letih, zato je hodil počasi, a imel je izurjeno polharsko oko. Vsako jutro se je vračal domov z vsemi skrinjicami, nanizanimi na trti preko ramena. Iz vseh skrinjic pa so viseli polhi in bingljali z repi. »Očka, kje pa ste stavili, da so vse prijele?« »Ej, ej, kar povsod, toda samo tebi povem, na stečinah.« To je bil njegov reden odgovor. Ko

so nastavljalci soglasni, kje nastaviti skrinjico, pomočnik že seka raženj, če ga tam še ni, drugi pa naproži skrinjico in temeljito namaže vabo in njeno odprtino. Mojster polhar naproženo skrinjico natakne in pritrdi na raženj in postavi na izbrano mesto. Zapiše še njeno številko in skupina krene k drugi stavi. Če je stava izredno dobra, postavijo skrinjico-dvojko »toplarico«, s katero je možno ujeti dva polha. Naj omenim, da se polhi zelo radi love na krhljiki »smrdaliki«, drevesu rdečih sadežev, pa čeprav ni to drevo v gošči z ostalimi drevesi. Po postavljanju vseh skrinjic se skupina vrača k ležišču oziroma ognju. Niti se še dobro ne zmračí, že poslušajo polharji tlesk in glodanje polhov, njihovo kihanje, pihanje in drdranje. Slišati je pokanje in nekakšno žaganje lupin, ki jih polhi tarejo in glodajo in odmetavajo. Vsa ta njihova vragolija pa postaja hrupnejša, ko pade prava črna noč. Oglašanje starih in mladih se med seboj jasno loči. Pri svetlobi, zlasti ob ščipu je tega direndaja le malo in se zelo redko oglašajo. Morda se boje svojega največjega sovražnika, sove. Takrat je tudi lov zelo slab. Na svojih nočnih pohodih je polh zelo uren, živahen in spreten ter pleza ko veverica po drevju in stenah. Zanesljiv je v skokih z veje na vejo, pa tudi z višine v globino, pri čemer s svojim košatim repom krmari po zraku. Po tleh teka v hitrih skokih.

Ob ognju se polharji pogovore o marsičem, seveda največ o polharskih doživljajih in ugibajo, kakšen ulov bo, in katere stave bodo držale. Noč poživlja med pogovori skovikanje sov in neprijetno hukanje velike uharice, sem in tja tudi zavijanje volkov. Proti jutru pa se oglašajo rukajoči jeleni; včasih zaboka kak srnjak in zabevska lisjak. Polh se ognja ne boji in marsikateri pride po vejah dreves prav v neposredno bližino. Medtem pa polharji že nestrpnost pričakujejo obhoda. V tem obhodu gredo skoraj vsi k stavam in na pobiranje polhov. Ostane le eden ali dva, da skrbita za ogenj in pozorno poslušata na hopenje, da bi potem s svojim hopenjem usmerila morda zašlo skupino. Med prvim in drugim obhodom navadno malo podremlejo, a so pred svitom že vsi budni. Eni se pripravljajo na pobiranje skrinjic in polhov, drugi pa pripravljajo ves ostali pribor za odhod.

Tretji način lova je lov ob polšinah. Dober polhar išče polšino pod velikimi skalami, ob breznih, v votlih drevesih. Ugotovitev ravno ni lahka, saj je treba temeljito pregledati tla in najti stečino ter po nji iti nazaj do vhoda polšine. Polšino v skalah je treba obložiti s kamenjem, da se napravi nekak hodnik in da so tako polhi prisiljeni oditi in se vračati po hodniku. Nekoč so postavljali v tak hodnik znotraj okovan zaboj, v katerega so se lovili živi polhi. To je past z zibno deščico, ki se pod težo živali prevesi na drugo stran, da polh pade v zaboj,

Northrup 17.

Ilustriral J. Plestenjak

deščica pa se vrne v prvotno lego in polhu zapre izhod. Ta zaboj so puščali samega čez noč ali pa celo več dni. Ujete polhe so potem kar v zaboju utopili. Sedaj pri polšinah uporabljajo največ skoppec. Čez noč lovi polhar ob polšini tako, da v neposredni bližini v mraku leži in posluša, če sklopne past. Brž skoči k pasti, posveti z žepno baterijo, odzame polha in znova nastavi. Iz dobre polšine ujame tudi do 30 in celo do 50 polhov raznih starosti. Lov lahko traja samo nekaj ur v začetku noči in se proti jutru ponovi, ko se polhi vračajo. Traja pa tudi vso noč, če je polhov mnogo in v presledkih zapuščajo polšino.

Deževje lov zavre, ker se polhi le redko prikažejo iz polšin in polharji se radi umaknejo pod domačo streho. V namočene skrinjice ali pa v preveč trdo naprožene se večkrat ujame živ polh, zlasti mladič. Polh celo zleze v skrinjico in jo v notranjosti sproži, da ga zgornji pokrovček zapre. Včasih kak velik polh, ki ga skrinjica slabo prime, vse skupaj od vleče ali pa pusti v pasti le nekaj dlake ali svoje brke.

Polhi prespe zimo v polšinah. To so skalne in drevesne votline, dupla, žlambori, zlasti brezna, pa tudi v luknjah pod drevesnimi koreninami. V največji poljši sezoni prespi polh tudi v zapuščenih gnezdih vran in srak, ali kar v močnih rogovilah dreves. Zgodilo se mi je, da sem postavil skrinjico v rogovilo, izpod katere je skočil polh. Precej hrane pa si polhi nanosijo tudi v polšine in ko se od časa do časa za kratek čas prebude, pojedjo nekaj od svoje zaloge, ne da bi se pravzaprav zavedali in že zopet zaspe. Neprecenljiva pa je hrana, ko zima mine, a zunaj še ni nikake hrane. V polšinah ostanejo skoraj sedem mesecev, to je od konca oktobra do maja. Razumljivo, saj ni hrane. Na prvih sprehodih si tolažijo lakoto z obgrizovanjem mladih poganjkov raznih dreves, da tako pijejo njih sok. Prav škodljivi so pri stikanju za gnezdi, kjer uničujejo jajca in mladiče, pa tudi druge manjše živali. Delno si uteše glad z jagodami, malinami in malo kasneje z lesniki. Poleg žira, želoda, semen belega gabra, jelke (storži), sadežev krhljike jedo še drnule, lesnike, divje hruške, sadeže makovice, češmine. Če so v bližini gozdov vrtovi, ali pa če ni dovolj gozdne hrane, se radi spravijo na jabolka, hruške, orehe, plodove domačega kostanja in celo na grozdje. Nikakor pa ne jedo, četudi so še tako lačni, seme smreke (to je le veverica), črnega gabra, raznih javorov, lipe itd. Poleg lesnikov jim je najljubša hrana seme jelke. Vsekakor je obilje hrane odločilno v pojavi večjega števila polhov, pomanjkanje hrane pa jih sili k selitvi. Naj navedem primer: Oče je šel kasno popoldne nastavljat skrinjice. Polovico jih je dobro nastavil, ko ga je ujel mrak. Že je nameraval ostalo polovico čez noč skriti, pa se je le odločil in v dolini, kjer na žalost ni bilo nikakih stav, kar po grmovju in javorčih potaknil naprožene skrinjice, v prepričanju, da nima kaj pričakovati. Naslednje jutro je razočaran v skrinjicah na dobrih stavah dobil le dva polha, v dolini pa je vsaka držala polha, toplarica pa dva. Lakota našene polha, da žre tudi podnevi. Primerilo se mi je, da sem ga sklatil s palico z leske sredi dneva. Bila pa so leta, ko pri nas ni bilo prav nobene hrane, zato so se polhi pojavili v drugih krajih Slovenije, neko leto na hrastovju okrog Zidanega mosta in kar podnevi. Polh ima dober občutek za bodoči obrod, kar se izraža v množični pojavi mladičev. Vprašanje je, če morda polh v dobi obilne hrane ne povzroči mladičev dvakrat. Polh se pari, brž ko se zbudi. Ob parjenju mora biti med samci pravi pretep, saj se večkrat ujame polh, ki ima polno spominov tega tepeža, kar pričajo razgrizeni ali celo odgriznjeni uhlji, delno odgriznjeni repi, ki se zarastejo v črno-

plavkaste bunke. Samica je breja 6 tednov, povrže pa 3—6 golih, slepih mladičev, ki zelo hitro rastejo in se drže matere le kratek čas. Mladiči se love že v septembru in so le nekoliko večji od odrasle miši. Proti koncu meseca so že skoraj odrasli, pred spanjem pa po velikosti že enaki starim. Razlikujejo se le po barvi, ki je pri mladičih v glavnem sivo-modra in kasneje posivi.

Stari samci so v začetku bolj temnosivi, pred spanjem pa sivo srebrni. Odrasle samice so ob kotenju sivorjave, pred spanjem pa posive z nadihom rjave barve. Redkejši so primeri beličnosti. Dobe se tudi popolnoma beli, pa tudi šekasti. Trdim, da je več počrnelih kot beličnih.

Meso polha je zelo okusno in trdim, da je boljše kot kakršnokoli meso domače ali divje živali. Že Rimljani so gojili polhe ravno zaradi okusnega mesa. Polh je prav imeniten v golažu, rižoti, a najboljši je pečen v lastni masti. Polh je izredno čista žival.

V družini nas je bilo mnogo in pri očetovi skromni plači je bil marsikateri dinar od polhovih kožic zelo dobrodošel. Oče je bil pravi mojster v konzerviranju kož, zato je imel tudi vedno dovolj kupcev zanje. Priznam, da sem marsikaterega polha odrl in njegovo kožico napel na deščico, toda očeta nisem nikoli v tem prekosil.

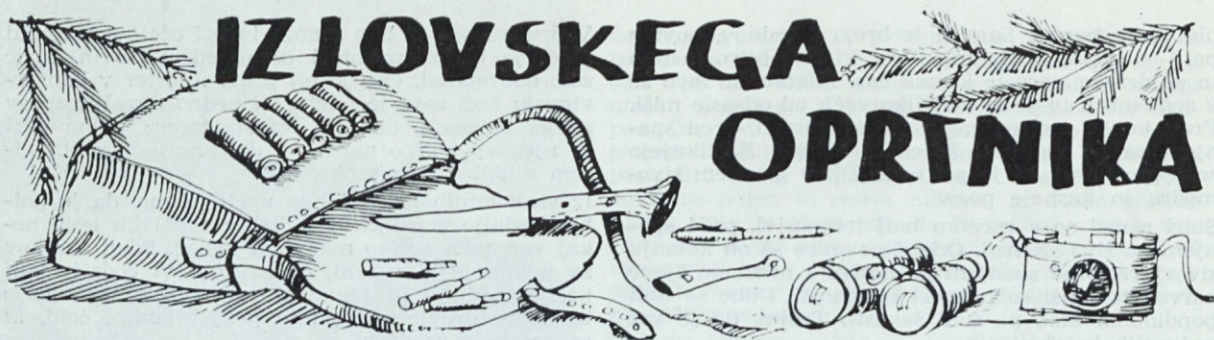
Iz vsakoletnih lovov lahko ugotavljamo, da je polhov čedalje manj. Seveda jih je v polšjih letih nekaj več, toda veliko manj kot nekoč. Eden vzrokov za upadanje je v tem, da se gozdovi čedalje bolj krčijo, urejajo in tako zginjajo goščave, grmovje ter staro drevje z dupli in priljubljenimi čoki, ki se posekajo za drva.

S sistematičnim markiranjem polhov bi rešili še precejšnje nejasnosti o življenju teh glodalcev pri nas, zlasti glede njihove selitve in ploditve.

Želim, da bi bilo v naslednjih letih več dobrih obrodov gozdnega drevja, da bi čim bolj zaživele polšje noči.

Foto P. Adamič

Za volkovi

O marsičem sem modroval, ko sem se vračal v juniju 1962 iz Jelenovega žleba po uspešnem lovu na volkove. Takrat sem tam prebil vso noč v godovih in družbo mi je delal zgolj mesec, ki se je trudil, da bi skozi vrhove jelk pomagal pri zasledovanju volkulje, kateri so nekaj dni prej naši lovci postrelili mladiče.

Sicer mi ni bilo dolgčas. Ko sem lazil od skale do skale pod košatimi jelkami, je tu pa tam skočila miška, zapihal polh ali pa zaskovikala sova. Pravzaprav je ponoči ves gozd eno samo življenje. Ko sem opazoval sence dreves, ki so se gibale ob južnem vetru in ko je miška hušknila po suhem listju, sem že videl odraslega volka, še več, celo krdelo. Ko pa sem se previdno priplazil tja, držeč puško v rokah, ni bilo o volkovih ne duha ne sluha.

O pač, ob 11. uri sem slišal neke v daljavi zavijanje volkulje, ki sem jo iskal. In čeprav sem vso noč previdno lazil proti kraju, kjer sem slišal volčje zavijanje, me je šele ob jutranjem svitu našla sreča.

Mesec je bil že za hribom, ko se je jelo svitati in prvi ptički so se oglašali. Sklenil sem, da še enkrat poskusim z zajčjim večalom. — Naj povem, da z njim nimam nikdar prave sreče. Najbrž tako milo zavijam, da lisica od samega ganotja ubere drugo smer.

To pot je bilo drugače. Izbral sem si prostor, od koder sem lahko opazoval gozdno vlako nad seboj. Brž, ko sem zavekal, se je oglasila volkulja, ki je bila na drugi strani doline, porasle z močnimi jelkami in bukvami. Med zavijanjem sem razločno slišal šklepetanje zob in renčanje. Kmalu za tem opazim med skalami premikajočo se gmoto. Hitro ustrelim in po kakih 50 metrih od nastrela najdem volkuljo, ki izdihava svojo roparsko dušo.

Skozi krasno jutro sem se vračal z uplenjeno volkuljo proti domu. Premišljeval sem, da je to moj trinajsti volk in verjetno tudi po-

slednji. Pa ne zato, ker bi verjel v neke trinajstice, pač pa zato, ker je na Kočevskem z volkovi v glavnem pri kraju.

Z uspešnimi pogoni, čakanjem in uničevanjem legel smo namreč volkove docela iztrebili, tako da zadnja leta ni opaziti nobenih sledov, vsaj v naših gozdovih ne, in kjer je prej vse noči odmevalo volčje zavijanje, je sedaj mir. Oglašja se le še srnjak, ki z boka opozarja, da ni sam, da mu delajo družbo prašiči, medved in druga divjad.

Tako sem bil vse do lanske jeseni prepričan, da bo z lovom na volkove konec. Lansko jesen pa, ko sem bil na obhodu, sem opazil pri Svinjskih lužah sled zelo velikega volka. Nekaj dni za tem pa sem zopet opazil na prehodu, kjer gonijo živino na pašo, za Kočarji, popolnoma svež volčji sled. Srce mi je jelo močneje utripati ob misli, kaj če bi se midva pogodila za kožo. Računal sem, da ga bo mogoče v snegu izslediti, čeprav vem, da sneg ne daje lovu na volkove nobene prednosti. Vsaj v moji praksi je bilo tako, da sem jih uplenil več v kopnem kakor v snegu.

No, pa sem vseeno vso zimo vneto presledoval volka, a zaman. Zadrževal se je v drugih revirjih in le nekajkrat je prišel tudi v revir Stoje pri Mozlju. Letošnjo pomlad so ga videli gozdni delavci med Kočarji in Mačkovcem, ko je sedel ob bosanskih konjičkih in jih opazoval, ne meneč se za vpitje delavcev. Vse to je kazalo, da se je volk, ki je bil od neke priseljen, popolnoma privadil na naše revirje in bo treba zastaviti vse sile, da ga uničimo. Že iz prejšnjih let je bilo znano, da imajo volkovi zelo radi prehode, ki drže iz Roških gozdov v Goteviške in to čez Rajhenau, Mačkovce, Mozelj in obratno. Zato sem sklenil, da ves prosti čas posvetim prav tem predelom. Marsikatero uro sem presedel na preži ob poti, ki pelje iz Kočarjev na Mačkovce ter na prežah, ki stoje ob robu kočarskih in oneskih košenic. Že je vse kazalo, da

iz te moke ne bo kruha, ker nikjer ni bilo opaziti kakega sledu. Mogoče se je poslovil od nas, sem preudarjal.

Vseeno pa sem se 22. maja zopet odpravil na prežo pod Onek.

Ko sem zjutraj ob pol treh stopil iz hiše, je v kočevski kotlini ležala gosta megla. Ker sem želel tudi ugotoviti, kako izstopajo srnjaki, sem se tolažil, da v višjih legah ne bo megle. Ko sem rinil s kolesom proti Oneku, sem srečal lovca Žagarja, ki je na črnem konjičku jahal proti Kočevju. Nekam začudeno me je pozdravil, češ, kaj da rinem v to meglo. Pri tem sem si mislil, če si v revirju, vedno lahko kaj doživiš, doma komaj kaj, saj skoraj bolhe ne ujameš, ker so postale redke kakor volkovi na Kočevskem. Ko sem se bližal preko košenic visoki preži, sem zaman prisluškoval v meglo, če bo odskočila kaka divjad, ki je tam v tem letnem času vedno na poti. Nič se ni zganilo in mislil sem si, nekaj ne more biti v redu. Mogoče je lisica ujela srnjega mladiča, da je njegov vek preplašil divjad, ali pa jo je medved vznemiril. Čim više sem se vzpenjal na 14 metrsko prežo, tem bolj sem bil prepričan, da je Žagar imel prav, ko je rekel, kaj rinem v to meglo.

Ni mi preostalo drugega, ko da počakam sonce, ki naj opravi svoje. Okrog 6. ure je potegnil od Mačkovca veter in skozi meglo so jeli prodirati sončni žarki. Megla se je pričela umikati, rosne košenice pa so v jutranjih žarkih zablestele v vsem svojem sijaju. Na hitro sem z daljnogledom pregledal nad 100 ha košenic, ki meje na gozd, pa ni bilo nobene divjadi. Obšle so me slutnje, kaj če ponoči ni tu volk gospodaril. Iz teh misli me predrami lisička, ki je bežala s košenic naravnost proti moji preži. Oj, to bom kar s flobertom! Premaknem vzvod na puški in potisnem naprožilo. Smola, naprožilnik ne prime, verjetno je popustil vijak; bom pa brez naprožila. Pripravim se na strel in čakam, da se mi lisička dovolj približa. Beg te lisičke pa

se mi je zdel nenavaden. Teče kakih 10 metrov, se ustavi in gleda nazaj. Kaj le jo je splašilo? Ko se mi približa na kakih 40 metrov, se ustavi in zopet gleda nazaj. Kaj le more biti, me je zanimalo in še preden sem streljal, se ozrem v smer, kamor gleda lisica. Kar mrzel pot me je obllil — volk! Izza leskovega grma se je potegnil in počasi stopal proti transformatorju, ki stoji med Onekom in Mačkovcem. Ni bilo časa za razmišljanje, saj se je že itak velika razdalja z vsakim korakom večala. Brž prestavim na puški z 22 LR na $7 \times 65 R$ in rezek pok odjekne ob pobočju Lovskega vrha. Volk se sunkovito obrne nazaj, ko da hoče nekoga zgrabiti, skoči nekaj skokov proti meni, nato pa omahne in se vleče po sprednjih nogah v dolino. Šele tedaj se prav zavem, kaj se je zgodilo. In kje je bila tedaj lisička? Hvala ti, saj si mi ga pravzaprav ti pokazala! Zdrknem s preže in grem v smer, kamor se je plazil. Ko stopim izza leskovega grma, ga zagledam. Brž ko me opazi, skuša spremeniti smer od mene proč v hrib, a ne gre. Z odprtim gobcem jo ubere naravnost proti meni, a zmanjka mu moči in nemočen obleži pred menoj, opazujoč me s svojimi poševnimi očmi, češ, zdaj sem pa tam...

Ivan Grajš

Tatinski lisjak

V dveh vaseh lovišča LD Predgrad ob Kolpi so gospodinjke imele dovolj razloga za razburjanje. V manj ko dveh mesecih je skoraj vsak dan zmanjkala po ena kokoš, in 50 kurjih glav manj za dve vasi ni šala. Lisjak pa je bil še kar »pravičen«, ker je kradel pri vseh domačijah, tudi pri lovčevi. Če so ga prepodili iz ene vasi, jo je mahnil v drugo. Često so ga srečavali, a mu niso mogli do živega. Če ga je slučajno nagnalo kako vaško ščene, se je lisjak vedno umaknil za zadnjo vaško ograjo po bližnjici proti gozdu. Lovec Jože, katerega kurji stalež je kosmati tat zmanjšal za šest vratov, je sklenil, da mora biti tega konec. Tudi so ga k temu spodbujale pikre na račun lovcev. Oglasil se je pri domačiji, ki jo je lisica najpogosteje obiskovala in gospodinja mu je povedala, da ga je pravkar odgnala od kurnika ter pokazala, kam se je tat umaknil. Jože je brž poslal domov po psico, sam pa stopil nad vas na znano stečino. Psica je hitro staknila v grmovju lisjaka, ki je bežal iz vasi naravnost Jožetu pred puško. V ognju je oble-

Foto ing. I. Kalan

žal rejeni lisjak, kure v obeh vaseh pa imajo odslej mir. Malo je verjetno, da bi bil lisjak skoraj sleherni dan vzel po eno kokoš za mladiče. Najbrž je to imel za lastno »samopostrežbo«.

Peter Romanič

Beležka o belokranjskih medvedih

V belokranjskih gozdovih so se pojavljali medvedi že pred vojno, posebno pogosto pa po letu 1950. Mnogo lovcev v Beli Krajini je danes mnenja, da jih je že preveč, češ da se pred njimi umika srnjad. Največ medvedov je v lo-

viščih LD Črnomelj, Loka in Semič. Semkaj so prišli iz Kočevskega Roga in so sedaj tod stalni. Del gojitvenega lovišča Rog obsega tudi del Bele Krajine (Komarna vas, Črmošnjice). Na tem področju letno odstrelje 3—4 medvede. Tudi v lovišču LD Črnomelj je leta 1962 inozemski lovski gost uplenil medveda, na katerega sem ga vodil podpisani. Po eno stalno medvedje mrhovišče imata LD Črnomelj in LD Loka. Pri vzdrževanju mrhovišče nam pomaga občina s tem, da dobi od nje konjač nalog, da poginulo žival da na voljo lovskima družinama. Prevoz do mrhovišča plačata seveda lovski družini.

Foto N. Kapš

Sredi aprila letos se je priklatil na Kot pri Semiču medvedek, ki je tehtal komaj 4 kg. Na vse zgodaj zjutraj je cvilil in ječal okrog gospodarskega poslopja lovca Alojza Konde. Sirota je bil lačen in je prosil za hrano. Seveda ga je lovec pogostil s svežim mlekom. Tako ga je Konda hranil poldrugi mesec. Medvedka so hodili gledat šolarji iz vse Bele Krajine, dokler ga LD ni oddala v ljubljanski živalski vrt.

Domnevamo, da je medvedek pripadal medvedki, ki smo jo kasneje videvali na tem področju s tremi mladiči.

Nande Kapš

Ob prsku

Po kratkem junijskem izstopanju srnjakov je nastal presledek, ko si jih težko opazil na travnikih, le še poseke so jim nudile ustrezno pašo. Začel se je prsk, ki je bil letos zelo zgošen. Že v začetku julija so pripovedovali logarji, da so opazovali gonečega srnjaka. Tudi sam sem se prepričal o tem, saj sem skoraj sleherni dan obiskoval lovišče. Hodil sem in hodil, opazoval in spet opazoval. Ko sem se zgodaj zjutraj pomikal po strmi drči, me je nenadoma presenetil s skokom na rob. Debelo me je pogledal, nato pa z dolgimi skoki in glasnim ba-ba odvihral proti vrhu. Z glasnim bokanjem, ki je odmevalo preko roba, se mi je zdelo, da mi pravi:

priidi drugič! Pomaknil sem se na rob. Tam zaslišim glasen hrr-hrr. Takega glasu še nisem slišal. Kmalu pa opazim srno, ki je vsake četrte ure zahrkala. V septembru jo bo spravil nosni obad pred puško, sem si dejal.

Naslednji dan jo z Radom spet mahneva na isti kraj. Na avtobusu naju je šofer Ludvik že nekako zasmehoval, ker sva vedno prazna, pa je svetoval, da vzameva s seboj koš, ki je ležal ob cesti. Odšla sva vsak na svoje mesto. Pazil sem na vse momente, da sem se prithotapil do roba. V dolini pod seboj sem zagledal srno — znanko. Čez kakih deset minut 50 metrov višje opazim za nekim deblom premik ušesa. Ugotovil sem, da je pravi. Začel me je zmerjati, ne da bi se premaknil. Za dvema debloma je varoval svoje oprsje pred trdim zrnem. Dvajset minut je nepremično stal, preden je naredil majhen in zanj usoden premik. V divjih skokih se je pognal v dolino in zopet v breg, kjer je s strelom v srce onemogel. Svatbeni klic narave je utihnil...

F. Golavšek,
LD Vransko

Spomin na zvestega Lovija

Že v rani mladosti sem z očetom, ki je že vrsto let član zelene bratovščine, začel zahajati v prelepa prleška lovišča, ki so znana po dobrem staležu male divjadi.

Ob neki priložnosti, ko sva se z očetom vračala z lova, mi je oče obljubil, da bo kupil mladega lovskega psa. Seveda sem bil vesel, ker sem že dolgo želel, da bi imeli lovskega psa. Ko je sosednjemu lovcu Gobočaru ptičarka Zora povrgla mladiče, sem kar takoj izbral enega za nas. Tudi ime je dobil po moji želji, Lovi. Ko je bil primerno star, sva ga s sestro prinesla domov v cekarju. Doma se je začelo novo življenje. Lovi je lepo rastel, obenem pa odkril skoraj vsak dan kaj novega. Gorje čevljem, če sem jih kje po nemarnosti pustil, da so prišli Loviju v zobe. Tako me je naučil, da sem začel vse stvari lepo pospravljati. Pri petih mesecih ga je oče začel učiti v prinašanju in predvsem v sobni dresuri. Ko je bil star sedem mesecev, sem z očetom in Lovijem šel na lov. Oče ga je vabil v prinašanju in ubogljivosti. Toda glede ubogljivosti ga je oče premalo držal in začel je goniti na svojo roko. Zajca je gonil do onemoglosti. Sicer pa je bil odličen lovski pes, kakršnega si v tistih časih težko našel.

Oče ga je ob vsaki priložnosti jemal s seboj v lovišče in ga šolal za vse vrste lova na malo divjad. Postal je dober prinašalec in kar so njegovi zobje prijeli, niso izpustili, dokler ni našel očeta.

Ko je zapadel sneg, je oče hodil ob mesečini čakati lisice in marsikatera je odšla v večna lovišča. Nekega večera je oče spet odšel čakati lisice v bližnji gozd Strmec, meni pa je naročil, da Lovija zaprem v sobo, da bi mu ne pokvaril lova. Po triurnem čakanju izstopi lisica in se v skokih požene proti bližnji goščavi. Po dveh strelih se lisica opoteče in obleži za bližnjo smreko. Toda preden je oče nabasal puško, jo lisica pobere in zgine v goščavi. Oče si prižge cigareto in misli oditi domov. Tedaj pa zasliši težke stopinje na zmrzlem snegu in kmalu je bil Lovi, ki se je izmuznil iz sobe, pri njem. Brž ga dene na krvni sled in Lovi hitro zgine. Ko oče pokadi drugo cigareto, krene po sledu za Lovijem. Čez kake pol ure, ko se je mislil vrniti domov, zasliši hropenje in kmalu zagleda, da pes nosi lisjaka. Skoraj nisem mogel verjeti očetovemu pripovedovanju. Drugo jutro sva se z očetom vrnila v gozd, da bi pregledala, kje in kako je Lovi ujel lisjaka.

Več ko kilometer je pes šel za lisjakom in sledovi v snegu so pričali o hudi borbi z močnim lisjakom. Lovi je bil tudi fant od fare. V snegu se je poznalo, da je pri nošnji lisjaka sedemkrat počival, preden je prišel do očeta. Tudi naslednje leto je Lovi imel veliko lisičjo borbo. Bilo je 29. novembra 1953, ko sem se vrnil od proslave iz šole in videl, kako se je rjava žival pognala čez sosedov sadovnjak. Brž sem stekel do očeta in mu povedal, kaj sem videl. Oče je pograbil puško in poklical Lovija, ki je 500 m višje ob potoku s stojo nakazal divjad. Oče, ki je pritekel za njim, je opazil lisico, stisnjeno v grmu. Toda zatajila sta oba strela. Lisica je skočila, preden je oče ponovno napel puško, preskočila potok in bežala proti gozdu. Lovi jo je v nekaj skokih dohitel, jo zaobrnil in prignal pred očetovo puško. Toda spet je ostala puška nema. Znova je Lovi obrnil lisico, toda tudi v tretje ni počilo. Oče je robantil in klet naboje. Zopet je lisica hotela preskočiti potok, pa se je predaleč odgnala in padla v potok. Lovi je skočil nanjo in jo začel daviti. Lisica pa je psa držala za uho. Končno je še oče skočil v potok Loviju na pomoč in tako sta pokončala lisico, ki jo je potem Lovi privlekel iz potoka.

V tretje gre rado, pravijo. Oče je na bližnji njivi obstrelil zajca, ki mu je po treh nogah ušel v bližnji gozd Himejak. Zato je šel domov po Lovija, ki kmalu obstoji v grapi z gostim robidovjem. Oče misleč, da je zajec, ki ga je prej obstrelil, niti puške ne sname z rame, le Lovija spodbudi, naj prime. Lovi takoj skoči proti grmu, iz grma pa lisjak. Preden je imel oče puško v roki, je Lovi že davil lisjaka in ga po hudi borbi ugonobil. Ko sem gledal doma skozi okno, kdaj bo oče prinesel zajca, sem bil začuden, ko sem videl da nosi lisjaka. To je bil že drugi lisjak, ki ga je Lovi pokončal brez strela.

Mnogo lovskih doživljajev sva oče in jaz imela z Lovijem. Povedal sem le tri lisičje, iz katerih je razvidno, da je bil Lovi dober in vsestransko uporaben lovski pes. Sedaj sem vojak in z vojaško puško stopam po loviščih zelene Koprivnice. Hkrati pa štejem dneve, kdaj bom tudi sam postal lovec.

Franc Vanjdorf VP 3790/4
Koprivnica — SRH

Kar na cesti

Fazani niso redkost ob avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb. Često jo mahajo čeznjo ne glede na dovoljen prehod. Prvega julija letos sem se peljal od Brežic proti Novemu mestu. Pri vasi Smednik je z desne strani našopirjen priletel fazan, na levi tik ob robu ceste pa ga je čakal drugi in v trenutku sta se zgrabila kakor domača petelina. Žal nisem smel ustaviti, da bi poskusil ujeti v kamero fazanji dvoboj. Le to sem še videl, da sta pri ravnanju visoko odskakovala.

P. Romanič

Zajčje večalo

Sončnega februarskega popoldne letos sem vse s strihninskimi vabami odpravil v lovišče pod Trstelj. Ko sem vabe položil, sem se domislil, da bi poskusil z zajčjim večalom. Splezal sem na bor in jel vabiti. Oglašal sem se v presledkih po pet minut. Po tretjem klicu zaslišim za hrbtom lisičje kavkanje. Prihajale so tri lisice druga za drugo v presledkih po pet metrov. Sprožim na prvo in že je obležala. Znova sprožim, a netilka ni delovala. Tako sta jo ostali lisici hitro popihali. Odločil sem se, da ostane na preži. Neizstreljenega naboja nikakor nisem mogel izvleči in sem nabasal le eno cev. Po kratkem premoru sem začel znova vekati. Nemalo sem se začudil, ko se že po četrtem klicu vrneto verjetno prejšnji lisici.

Strel je podrl le eno, druga pa je znova ušla. Če bi mi ne bil odpovedal naboj, bi imel tri lisice. Z večalom sem ponovno poskusil čez nekaj dni. Na prvi poskus je zopet pritekla lisica in padla. Še drugo sem zvalil v bližino, pa jo je obvarovalo gosto grmovje. Čez nekaj dni sem poskusil v tretje in to pot sem uničil divjo mačko. Še vedno razmišljam, ali sta lisici oziroma lisjaka ob parjenju pozabila na previdnost, ali jih je prignala lakota. Vsekakor sem uspel in še bom poskušal.

Duro Čaleta, LD Tabor
Dornberk

Mladi pišejo

Ob mesečini februarske noči

Mrzlega februarskega dne se je skrivalo sonce za mrkimi sivimi oblaki. Kazalo je, da bo zopet snežilo, čeprav je že ležal debel sneg.

Rano se je France odpravil, da bi pogledal za lisicami. Hodil je počasi. Včasih se je ustavil, če je opazil kak sled, a se ni dosti zmedel zanj. Hotel je čimprej priganiti čez hrib na planoto zadaj. Pot ga je utrudila in ob robu planje se je naslonil na osamel bor ter opazoval pred seboj rahlo nagnjeno planoto, ob robu poraslo z nekaj borovci. Zadaj je bil svet skalnat in France je uprl daljnogled na mogočne sive skale. Noben glas ni motil miru. Vedel je, da so tudi to zimo v skalah lisice in kmalu je opazil gazi med skalami. To mu je zadostovalo. Z daljnogledom je pretipal še vso okolico in se nato odpravil proti domu, trdno odločen, da pride čakat. Toda jelo je znova snežiti, ves dan in vso noč je snežilo; zamudlo je vse sledove. Naslednjega dne pod noč pa se je mahoma zvedrilo in France se je dobro opravljen in dobre volje odpravil v mrzlo februarsko noč. Na kraju, ki si ga je prejšnji dan ogledal, se je ugnezdil pod visoko previsno skalo, da je imel pregled čez planoto in dober del skalovja. Temno je še bilo in mrzlično je čakal, da posveti mesec izza hriba. Končno je srebrna luč napolnila vse kotičke in pregnala temo, da je postalo svetlo kakor podnevi. Belina pred njim še ni bila pretrgana od nobenega sledu. Sneg se je bleščal in orjaški borovci so risali črne sence po belini. France je pogledal na uro. Devet, a njemu se je zdelo, kakor da se je čas ustavil. Nenadoma je začul pri-

tajen klic. Nekje nad njim v skalovju se je oglasila lisica, nato zopet tišina. Čez čas je nekje zavekal zajec — gotovo se je boril za življenje v lisičjih zobeh. France se je nemirno zganil. Zopet je zaslišal lisičje bevskanje, to pot nekje na obronku planjave. Zagledal je senco med bori. Otožen koprneč ljubezenski klic se je razlegel v noč. Nekje daleč je odgovoril lisjak. In glas je prihajal bliže. Franceta je pogrelo in srce mu je bilo nekje v grlu. Drhteč je poprijel puško, napenjal oči in prisluškoval v svetlo noč. Opazil je senco, ki se je ločila od borovcev, se pomikala proti njemu in sredi planjave obstala. Lisica je sedla kakor pes in strasten paritveni klic se je razlegel v noč. Prišel je lisjak in obstal pred lisico. France je počasi dvigal puško. Srce mu je razbijalo, roke pa so se umirjale. Pomeril je v temno gmoto na planji in ognjena zublja sta siknila iz obeh cevi drug za drugim. Rezek pok je razkral tišino in se odbil od skal. France je počasnih korakov stopil proti gmoti na planji. Čar noči in doživljaj sta ga prevzela, da je pozabil ponovno nabiti puško. Ko se je približal gmoti na planji, je ena senca šinila proti borovcem. Tam je obstala in očitajoč krik se je izvil iz grla prestrašene živali. France se je zdrznil in oglasila se mu je vest, kakor da je storil krivico. Toda, ko se je spomnil na otožni zajčji vek, je občutek krivde splahnil. Z drhtečo roko je prijel za topel kožuh in dvignil plen. Dolgo je gledal v resasto dlako, ki se je v mesečini srebrno svetila na hrbtu prvega njegovega lisjaka...

I. D., dijak, Laško

Foto A. Korošec

Trirogega srnjaka je uplenil J. Barba, LD Videž, 20. jun. 1964

Iz lovske organizacije

Lovske steze

Tudi lovstvo je postalo zelo važna gospodarska panoga, ki pa je obenem tudi šport. Žal se vsi lovci tega še ne zavedajo in mislijo, če odstrelje v lovni sezoni kakega zajččka, srno ali srnjaka, da so s tem že zadostili lovskemu gospodarstvu. Ne rečem, da si katerikoli rad privoščijo lov kot šport in razvedrilo, da se po napornem duševnem delu malo osveži v naravi. Vse to je potrebno in zdravo. Danes pa se od članov lovskih družin kot samoupravnih organov tudi zahteva, da uredijo v lovišču lovske naprave, ki so tako važne in ki pripomorejo k večjim lovskim užitek, predvsem pa k racionalnemu gospodarjenju. K vsemu temu spadajo lovske naprave, ki služijo za vzrejo, zaščito, gojitev, prehrano in opazovanje divjadi. To so krmišča, lovske kočje, visoke preže, remize, krmne njive in lovske steze.

Podajam nekaj misli o lovskih stezah, za katere menim, da so zelo važen objekt v lovišču. Kako jih ustvariti, je problem zase. Vsekakor je treba imeti človeka, ki ima smisel in veselje do tega, človeka, ki pozna teren in ki zna presoditi oziroma zasnovati stezo tako, da bo vsestransko uporabna, tako za gozdarje kakor za lovce. To delo je pri nas izvrstno opravi-

vil tov. Jože Goltnik s pomočjo gozdarjev iz GU.

Že v bivši Jugoslaviji so bile tu in tam lovske steze. Spominjam se, da sem kot otrok hodil z očetom po taki stezi. Bila je last italijanskega veleposetnika in sem prepričan, da takega pomena, kot ga ima danes, takrat ni imela.

V naši lovski družini smo pred leti začeli z gradnjo lovsko-gozdarskih steza, katerih naj bi se vsi posluževali. Veliko razumevanja je imela pri tem Gozdna uprava, ki nam je s finančnimi sredstvi pripomogla do uresničitve. Sporazumno smo strasirali in izvedli delo in danes nam je vsem v korist.

Vsekakor jim javna zahvala za razumevanje in prispevek. V bodoče pa bomo storili še več v dobrobit gozdarstva in lovstva.

Kozica, ki spada v naš najtežji teren, težko dostopna zaradi skalovja, strmin in grmovja, je danes postala kljub temu, da se v geološkem pogledu ni spremenila, lahko dostopna vsakemu, še tako staremu članu družine.

Pred leti so nam lovi v Kozici delali velike težave. Težki prehodi, strmine, skalovje, pozimi pa sneg so nam onemogočali uspehe, ki smo jih pričakovali. Tu imamo predvsem lov na divje prašiče. Z gradnjo lovsko-gozdarske steze pa smo osvojili Kozico. S stezo smo jo praktično razdelili na zgornji in spodnji del. Na vsakem od teh lahko lovimo zaključeno. Dohod na stojišča je skoraj brez znoja, kar je za lovca, ki ostane na stojišču, zelovažno. Marsikateri prehlad bo s stezo prihranjen.

Vedno več imamo lovcev, ki se v lovu izživljajo s tem, da gredo na klic na srnjaka. Ta steza je kot nalašč, ker teče po sredini hriba in klic se sliši na obe strani. Prepričan sem, da bodo člani družine večkrat hodili po tej stezi, ali na klic na srnjaka, ali pri zasledovanju divjih prašičev, ali pa pri nadzorovanju lovišča. Velika pridobitev je posebej še za lovske goste. Tudi divji lov bo otežkočen, ker bo teren stalno kontroliran.

Z ozirom na praktičnost in koristnost lovskih steza bi bilo potrebno, da bi k tem gradnjam pripomogli tudi člani sami s svojim prostovoljnim delom. Uspeh je odvisen od zavednosti članov in njihovega veselja do gradnje ter od družinske blagajne. Vedeti pa moramo, da ni krmišče skrb samo enega, ne kočja, ne visoka preža, pa tudi ne lovsko-gozdarska steza. In če smo upravičeni te naprave vsi uporabljati, smo dolžni, da tudi vsi prispevamo in s tem ure-

dimo lovišče tako, da nam bo v veselje, razvedrilo, korist in tudi v ponos, saj bomo lahko rekli: To je delo naših rok za razvoj in napredek lovstva.

F. Golavšek,
LD Vransko

Z občnega zbora LD Čemšenik

Tudi letos je imela LD Čemšenik v maju svoj občni zbor. Iz poročil upravnega odbora je bilo videti, da je družina vzorno delovala, čeprav je to v glavnem kmečki predel. Lepe uspehe so dosegli člani pri pokončevanju roparic, kar se je pokazalo v porasti stalaža divjadi. Posebno pozornost je družina posvečala krmljenju srnjadi. Ima tudi svojo voljero za vzrejo fazanov in je kljub hribskemu značaju lovišča imela uspeh. V preteklem letu si je postavila visoke preže ter naredila 3000 metrov lovskih steza in presekov. Družina je pritegnila v svoj krog mlajše člane in tako pomladila svoje vrste. Priredila je dvoje predavanj o kinologiji, o vzreji, vzgoji, šolanju in praktičnem vodenju lovskega psa. Končno si je zgradila tudi lovsko kočjo na Prvinah nad Ožboltom. Nabavila bo pasemske brake jazbecarje in ktdl. istrske goniče. Enega psa bo izsolala samo za krvni sled. Določen del lovišča je izločila od brakad, da se stalež zajca popravi. Skrbela bo tudi, da se bolj utrdi disciplina članov. Mimo drugih vprašanj je tudi lovski turizem sprožil živahno razpravo in zanimanje. Novi odbor, v katerega so bili izvoljeni tudi mlajši člani, je sklenil pod vodstvom starešine Š. Brvarja še uspešneje nadaljevati svoje delo.

L. Brvar

Jubilanti

Mihi Zaplotniku 70-letniku, članu LD Jezersko, vzornemu članu iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo, da ostane še dolgo tako zvest, vder in delaven v lovstvu in med nami!

Lovci LD Jezersko

Viktorju Ocvirku, 62-letniku, po stažu najstarejšemu lovcu v LD Štore, 36 let članu zelene bratovščine, iskreno čestitamo in mu kličemo še na mnoga leta!

LD Štore, F. Ž.

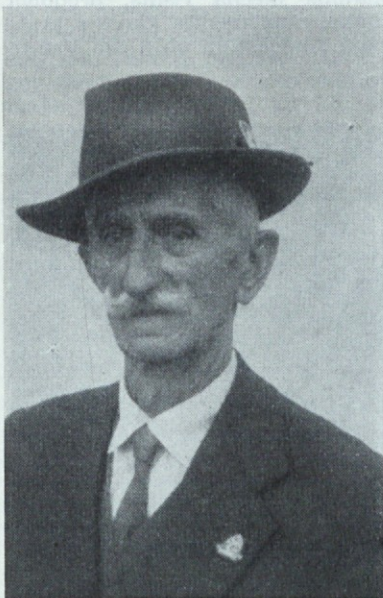
Foto T. Kranjc

Clani LD Golo grade lovsko stezo

Janez Jereb, 70-letnik, član LD Šentjernej, gozdar v p. Vse življenje je bil v naravi, v gozdu pri lesu in divjadi, ki jo je skrbno čuval in gojil. Mnogo let je služboval tudi po SR Hrvatski in si pridobil veliko znanja in izkušenj v lovu, da je bil potem doma učitelj mlajšim lovcom. Vzgledu lovca in dobremu tovarišu k življenjskemu jubileju iskreno čestitamo in želimo, da bo kaj kmalu zopet zdrav med nami!

Šentjernejski lovci

Ivan Hanželič 70-letnik, dolgoletni starešina LD Središče. Svoj kovaški poklic opravlja 56 let, član zelene bratovščine je pa 44 let, v prejšnji Jugoslaviji soustanovitelj Lovskega društva Središče. Kot napreden in zaveden Slovenec je bil od okupatorja pregnan v Srbijo. Po štirih letih

pregnanstva si je znova uredil svoj dom in kovaško obrt, zraven se pa ves posvetil lovski organizaciji in lovu. Leta 1951 je bil izvoljen za starešino družine, ki jo je vodil do letos, ko je po lastni želji odložil to funkcijo. Za zasluge v lovstvu je bil tudi odlikovan. Ob njegovem življenjskem jubileju se mu zahvaljujemo za nesebično delo, ki ga je posvetil za prospeh lovske družine in mu želimo, da bi preživel še mnogo zdravih in srečnih let v zelenih gozdovih ob deroči Dravi!

Člani LD Središče

Jože Skuber — Makek 50-letnik, član in ustanovitelj LD Jezersko, odlikovan z Znakom za zasluge, vzoren gojitelj divjadi. Požrtvovalnemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo z željo, da bi še mnogo let užival zdravje in zadovoljstvo v zeleni bratovščini!

Člani LD Jezersko

Pavel Zemljič, član LD Središče, poklicni gozdar, je podlegel zahrbtni bolezni. Vzgledu lovca, gojitelju divjadi in zvestemu tovarišu trajen in časten spomin!

LD Središče

Jože Koler, član LD Apače, lovec od leta 1923 je v 61. letu starosti umrl. Časten mu spomin!

LD Apače — F. S.

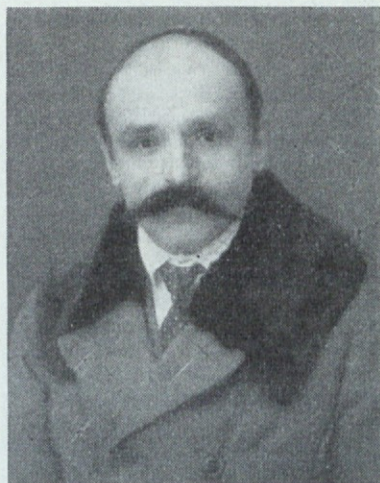
Lovrene Čepon, član LD Polhov Gradec. Skromnega, odkritosrčnega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

Kolektiv LD Polhov Gradec

Anton Tavčar, član LD Selca, 20 let lovec, star 65 let.

Janez Levec, član LD Trbovlje, dolgo let starešina in agilen odbornik, se je od okupatorja obsojen na smrt rešil v gozd in kot partizan dočakal svobodo. Težki udarci življenja so mu izpodkopali zdravje, da je 56 let star podlegel bolezni. Strogemu, a pravičnemu lovskemu tovarišu se zahvaljujemo za 30-letno požrtvovalno delo v lovstvu. Ohranili ga bomo v častnem spominu z delom po njegovem zgledu!

LD Trbovlje, J. R.

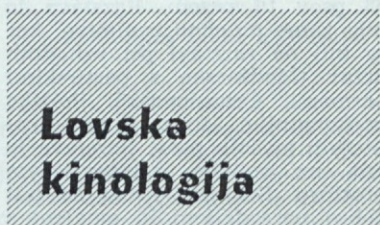

Jernej Lamprecht, član LD Gorenja vas, je skoraj 90 let preživel v naravi, od mladih nog lovec in dolga leta požrtvovalen lovski čuvaj v zelenih gozdovih Poljanske doline, odlikovan z Znakom za zasluge. Od svoje ljubljene divjadi v domačih loviščih se je preselil v večna lovišča. Vzornega lovca in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem in častnem spominu!

Člani LD Gorenja vas

Franc Lamberger, član LD Polšnik, je pri prometni nesreči preminul, star 31 let.

Pavle Lindič, član LD Trbovlje, 30 let lovec, borec partizan.

Kinološke prireditve v inozemstvu leta 1964, pri katerih sem sodeloval s pristankom JKS-a:

Dne 10. maja v Innsbrucku Mednarodna razstava psov vseh pasem.

Priredil jo je Rassenhundeverein Tirol. Prijavljenih je bilo 612 psov 71 pasem. Sodnikov je bilo 17 (7 iz Avstrije, 4 iz Zah. Nemčije, 2 iz Italije, po eden iz Anglije, Švice in Madžarske ter jaz iz Jugoslavije). Dodeljenih mi je bilo 59 resastih terierjev 14 pasem. Razstavni prostor je bil pokrit (sejemski prostori); razstava je trajala le en dan.

Dne 13. in 14. junija v Grazu Mednarodna razstava psov vseh pasem.

Priredil jo je Steirischer Hundesportklub. Prijavljenih je bilo 612 psov 80 pasem. Sodnikov je bilo 17 in to 2 iz Zah. Nemčije, 1 iz Holandije, 10 iz Avstrije in prvič v mednarodnem sodelovanju 4 iz Jugoslavije in sicer Tibor Lovrenčič iz Zagreba za terierje, Bogdan Sežun iz Ljubljane za španjele, Jurij Verovšek iz Ljubljane za lovske terierje, jaz pa za 13 raznih pasem z 39 psi ter poleg tega še za ocenjevanje vzrejnih skupin. Razstava je trajala dva dneva. Prvič je bila udeležba psov iz Jugoslavije številna; v glavnem so bili psi iz Slovenije, dva šarplaninca pa iz Lepoglave, SR Hrvatska. Poleg tega so ekipe iz Graza in naše ekipe iz Celja in Maribora z velikim uspehom priredile nastop šolanih psov. Prireditelj je bila na zelo prikladnem veleseljanskem prostoru. Hkrati je bilo zborovanje lovcev v gradu Eggenberg pri Grazu, kjer sem imel priložnost govoriti z vodilnimi kinološkimi in lovskimi funkcionarji, ki nam nudi-jo nabavo lovskih psov raznih pasem.

Dne 20. in 21. junija v Budimpešti Mednarodna razstava psov vseh pasem.

Razstavljenih je bilo 607 psov 70 pasem. Sodniki so bili po eden z Nizozemske, Poljske, iz Zah. Nemčije, dva iz Čehoslovaške in jaz iz Jugoslavije. Dodelili so mi 68 psov 16 pasem. Razstava je bila zame posebno zanimiva, ker so bili na razstavi psi vzhodnih držav (Madžarske s pastirskimi pasmami, Čehoslovaške, Poljske in Romunije). Mnogo je bilo kvalitetnih lovskih psov. Razstava je bila na velikem razstaviščnem prostoru. Sodniški krogi so bili dobro porazdeljeni in omejeni s klopmi ter s tem izolirani. Ugotovil sem, da je veliko zanimanja za udeležbo na naših razstavah zlasti na Češkem in Madžarskem. Opazil sem tudi, da so dvodnevne inozemske razstave vedno deljene na posamezne skupine, kar je za udeležence in ocenjevalce bolj ugodno.

Dne 27. in 28. junija v Como (Italija).

Bil sem ocenjevalec na mednarodni kinološki manifestaciji službenih psov. Tekmovanje je bilo v soboto in nedeljo dopoldne. Udeleženi je bilo 9 ekip (po trije člani), in sicer iz Francije, Nizozemske, Zah. Nemčije in Italije. Ostalih ekip je bilo 6, uniformiranih (vojaških, financerskih, po-

licijskih). V nedeljo dopoldne so pokazali zanimive nastope za občinstvo, med drugim reševalne akcije v primeru potresa, požara in sabotaže. Mnenja sem, da bi se ob vztrajnih in ustreznih vajah mogle tudi naše ekipe udeležiti takega tekmovanja

Teodor T. Drenig,
all-round sodnik

Pregled psov v Celju

Zadnjo nedeljo v maju 1964 so lovci celjske zveze pripeljali na pregled svoj pasji naraščaj. Kot vsako leto, je bila tudi letos tradicionalna prireditelj prav dobro obiskana. Privedeni so bili 103 psi in sicer: v krog za oceno šarivcev in ptičarjev 9 koker in 6 špringer španjelov, 3 nemški prepeličarji, 5 nemških kratkodlakih ptičarjev, 1 bretonec in 1 madžarska vižla; v krog za goniče 11 kratkodlakih in 3 resasti istrijanci ter 15 posavskih goničev; v krog za brake jazbečarje 35 psov in v krog za jamarje 14 lovskih terierjev.

Kljub zadovoljivemu številu pa pri nekaterih pasmah ni zadovoljevala kvaliteta. Razočarali so lovski terierji, ki so bili neizenačeni v tipu in zelo slabi v dlaki. Kot edinega plemenitega predstavnika te pasme je pohvaliti psa Lovka Travnogorskega, lastnik ing. Edo Pulko, Celje. V tem krogu smo popolnoma pogrešali jazbečarje. Ta pasma po svojih

lovskih kvalitetah nikakor ne zasluži, da jo tako zapostavljamo in si je kinološki odsek LZ Celje zadal nalogo, da ponovno osveži in s primernim uvozom podpre in dvigne vzrejo.

Udeležba v krogu brakov jazbečarjev je bila številna, žal ne tako kvalitetna. Mnogi vzreditelji izrabljajo povpraševanje po tej pasmi in vzreajo vse po preku. Kupci bi storili prav, da bi se pred nabavo pozanimali za kvaliteto in se na ta način zavarovali pred razočaranji. Po pravilu naj bi živali, ki se uporabljajo za vzrejo, imele vsaj telesno oceno »prav dobro« in uspešno prestale lovsko preizkušnjo. Med privedenimi braki jazbečarji pa je bilo nekaj tudi prav lepih živali, ki pridejo v poštev za nadaljnjo vzrejo. Od skupno 35 brakov jazbečarjev je bilo ocenjenih 9 prav dobro, 13 dobro in 13 zadostno. Najlepši predstavniki na pregledu so bili med istrijani, kar potrjujejo tudi ocene in sicer pri kratkodlakih 6 prav dobrih in 5 dobrih in pri resastih 2 prav dobri in 1 dobra. To je uspeh vzreje samo z najboljšimi in najlepšimi plemenjaki in se je te poti držati tudi za bodoče. Popolno nasprotje so posavski goniči, ki so prejeli zelo skromne ocene in sicer 1 prav dobro, 5 dobrih in 9 zadostnih oziroma nezadostnih. Glavni vzrok slabim ocenam je premajhna plečna višina, predolga dlaka, neplemenite glave s kratkimi koničastimi uhlji itd. Vse te

Vzorno leglo ktl. istrijancev. Vzreditelj Ivan Ušen, Soštanj

napake so dokaz, da ta pasma ni ustaljena in da je še v njej dosti tuje krvi. Veliko povpraševanje po posavcih, ki so ponekod postali prava moda, sili vzreditelje k vzreji z vsemi razpoložljivimi psicami in rezultati so nam vidni. Dejansko pa je istrijanec prav tako, če ne celo bolj uporabljen in ob primernem vodstvu v veselje vsakemu lovcu.

V krogu za šarivce in ptičarje so dominirali španjeli in sicer 9 kokerjev (8 dobro, 1 zadostno) in 6 špringerjev (2 prav dobro, 3 dobro, 1 zadostno). Tu je viden stalen napredek in so se dopadle predvsem špringer španjelke Dama Pokoška, lastnik Stanko Janč, Celje in Dora Pokoška, lastnik Franjo Kotnik, Celje. Privedeni so bili tudi trije rjavi nemški prepeličarji (1 prav dobro, 2 dobro). To je pasma, ki jo je vpejljal Lovska zveza Celje v želji, da nudi lovcem poleg španjelov dobro uporabnega šarivca. Lovišča celjske zveze so namreč pretežno gričevnata in gozdna in zelo primerna za lov s šarivci. Ugajala je nemška prepeličarka Geli v. d. Gamswand, lastnik Ciril Vezjak, Laško.

Privedeni ptičarji so bili poprečne kvalitete.

Pri mnogih psih, predvsem pa pri šarivcih in lovskih terierjih je vpadla slaba negovanost dlake. Lastniki pozabljajo, da je potrebno psa dnevno krtačiti in česati, dolgodlake in resaste pse pa tudi štrgljati. Tako so predvsem špringer španjeli imeli obilico svetlorjave odmrle dlake, ki jih je močno kazila. Lahko pa je takšna svetla dlaka tudi dokaz napačnega hranjenja in obolelosti na zajedalcih (trakulja, gliste). Popolnoma napačno je tudi psa pred pregledom okopati, kajti s tem dosežemo, da izgubi dlaka maščobo in sijaj, postane srhla in štrleča in močno kvari izgled psa. Čiščenje psa naj bo vedno in v glavnem krtačenje, česanje in štrgljanje, le izjemoma ga okopljemo. Neprijeten vtis napravijo tudi pes, ki se ne pusti meriti in ne pregledati zobovja. Naloga vzreditelja je, da na to psa navadi s tem, da ga doma večkrat izmeri in da mu tudi sam pregleduje zobovje.

Soglasna ugotovitev vseh je bila, da je kinološka prireditev uspela in pokazala na veliko zanimanje s strani lovcev. Upamo, da bo številna udeležba tudi na jesenskih tekmah in preizkušnjah, kjer naj bi najbolj ocenjeni psi dokazali, da imajo lovske kvalitete, ki se zahtevajo od plemenjakov.

S. K.

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Koker španjeli:

Ada JRŠK 186 bila na preizkušnji — Per JRŠK 497, leglo bo 9. X. 1964. Vzreditelj Vido Drobnič, Bistrica 43, pošta Tržič.

Epagneul bretonci:

Brina RMP EB 104 vpis v JR v teku — Mur JRP EB 56, leglo je bilo 24. VIII. 1964. Vzreditelj Jože Koruza, Ajdovščina, Polzeva 4.

Aria JRP EB 60 — Mur JRP EB 56, leglo bo 30. IX. 1964. Vzreditelj Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Braki jazbečarji:

Cenka JRBj 995, bila na tekmi — Tref JRBj 1306, leglo je bilo 10. IX. 1964. Vzreditelj Ladislav Vuk, Tlakeke 1, Rogatec.

Bistra JRBj 1396 — Daro JRBj 1394, leglo je bilo 8. V. 1964. Vzreditelj Kristjan Nemec, Lokavec, Ajdovščina.

Posavski goniči:

Aga JRGp 3774, — Bor JRGp 4501, leglo je bilo 2. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Pugled, Dobrunje 25.

Bela JRGp 3601 — Reks JRGp 4627, leglo je bilo 30. VIII. 1964. Vzreditelj Ivan Fink, klepar, Novo mesto, Brod 15.

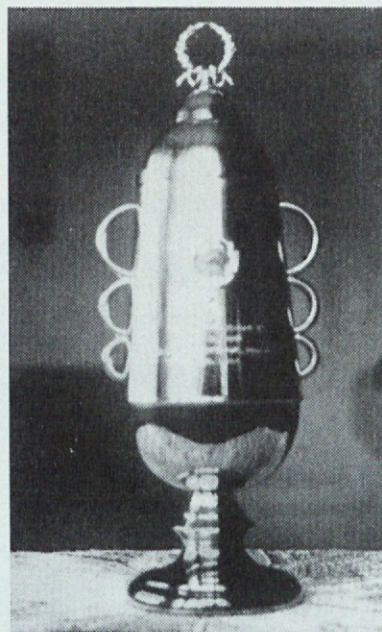
NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIK za oceno zunanosti in delo šarivcev:

Dr. Janko LAVRIČ, Ljubljana, Vošnjakova 10.

Po lovskem svetu

Kongo ima tri najznamenitejše zaščitene pokrajine in sicer: Albertov nacionalni park 8090 km² z gorskimi gorilami v gorskih gozdih, na Edvardovem jezeru z nešteto vodno perjadjo in neverjetnimi množinami povodnih konj; Garamba nacionalni park 4920 km² s čez tisoč belimi nosorogi; Upemba nacionalni park 11 730 km² z velikimi čredami ceber in različnih vrst antilop. Poleg teh je Karenga nacionalni park 2510 km² v protektoratu Ruanda-Urundi. V bivši koloniji Kongo je bilo vsega okoli 200 000 km² rezervatov za divjad. Iz teh pokrajin, ki so jih znanstveno temeljito proučili in tudi vzgledno upravljali, so svoj čas prebivalstvo preselili. Ko je Kongo v juliju 1960 postal neodvisen, je tem rezervatom pretilo, da se bo izseljeno prebivalstvo vrnilo v svoje stare domove in da bodo mrharski lovci iztrebili divjad. Toda kongoška vojska je respektirala nacionalne parke in vlada se je zavzela za ohranitev teh rezervatov. Upravljanje so prevzeli domačini, ki so pozvali čuvaje, da ostanejo še nadalje na svojih mestih. Tudi so jih vojaško organizirali, tako da so mogli proti vsiljivcem in pleniteljem z orožjem nastopati. Mnogi prejšnji upravniki so na željo nove vlade ostali kot tehnični svetovalci. Na ta način so se živalski rezervati po zaslugi kongoške vlade in požrtvovalnosti domačih čuvajev v celoti ohranili in niso utrpeli na svoji naravoslovni pomembnosti. Kongoška svobodna vlada pa nima zgolj namena, da vse te parke ohrani, temveč da jih celo razširi.

Po »Kosmosu« 1964-6, M. Š.

Spominski pokal DLP. Vanj se vgravira ocena najboljšega psa in ime vodnika na vsakoletni republiški preizkušnji psov po krnem sledu

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»BLEGAŠ« za brake jazbečarje, lastnik Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, pošta Gorenja vas.

»BELE VODE« za goniče in brake jazbečarje, lastnik Lovska družina Šoštanj — Topolšica.

»VELUNJA« za goniče in brake jazbečarje, lastnik Lovska družina Šoštanj — Ravne.

Kinološka zveza Slovenije

Če bi srnjaki nosili puške...

»Katerega?»

»Desnega, onega s palico, kategorija I b — gojitveni odstrel!«

-elf-

Šaljive

Nedeljski lovec, ki je streljal na zajca: Zadel ga sicer nisem — ampak oplašil sem ga le!

Neprijetna reč

Lovec: Zdi se mi, da ima moj pes bolhe, kaj naj storim?
Gonjač: Blizu mu ne hodite!

Kdaj naj pridem ponje?

Perniškov Jernej iz Šit je bil nekdanj hud zankar. Če si ga vprašal: oče ali ste jih dosti polovili — je odgovoril: sem rekel, ko sem rekel, če bi jih deli po dva in dva v vrsto, sem rekel, kot sem rekel, iz Šit do Dobrave bi gotovo segli.

Ali so vas kdaj ujeli? O ja, so me! Nastavim zanko, pa pridem drugo jutro gledat. Že od daleč ga vidim. Ga je bilo za poln naročaj, sem rekel, da se boš ujel, pa si se ujel. Ne, jaz te nisem, sam si se! Tako sem govoril in

ga hotel odvezati... »Stoj!« — Jej, kako sem se ustrašil! Stražmojster je čakal skrit in skočil kakor blisk k meni. Mi pravi: »Dolgo sem vas čakal, no, sedaj se vidimo na sodišču!« Poklicali so me na obravnavo.

Sodnik: »Nastavljali ste zajcem zanke! Ali pet dni zapora ali tri sto lir, kaj si izberete?«

»Gospod sodnik, vejo, ubog sem, naj mi dajo rajši tristo lir...«
»Dobro, tri sto lir!«

»Prosim, gospod sodnik... kdaj naj pridem ponje?«

Franc Lekše, Brestanica

Natezanje — odlično

Na preizkušnji psov se ocenjuje več predmetov, kot nos, iskanje, stoja, natezanje, vztrajnost itd. Štefan, ki je šolanju svojega Bobija posvečal premalo časa, se je s slabim uspehom vračal s preiz-

kušnje. Srečal ga je Janez, lovec in kinolog od nog do glave. Ko sta se pogovorila o vsem mogočim, prideta še na psa.

Janez: »No, kako pa pri Bobiju stoja in natezanje?«

Štefan: »Odlično. Flora je polegla kar deset mladičev!«

-elf-

Iz poslovnika neke LD:

»Uplenjena divjad se mora v enem tednu javiti gospodarju.«

-že.

Na obveznem streljanju LD Kovor

Streljal je Fajfar. Ko je oddal prvi strel, Mežnar pri tarči srnjaka zakriči:

»Slabo! V nogo!«

Fajfar pa nazaj:

»Dobro! Ga bo pes ujel!«

-elf-